

Humanitární pomoc na národní úrovni

Bc. Ondřej Tuček

Diplomová práce
2020

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení
Ústav krizového řízení

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Ondřej Tuček**
Osobní číslo: **L18238**
Studijní program: **N3953 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Bezpečnost společnosti**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Humanitární pomoc na národní úrovni**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte z dostupných zdrojů teoretickou část diplomové práce.
2. Popište problematiku humanitární pomoci na národní úrovni.
3. Realizujte průzkum humanitárních operací vybrané neziskové organizace.
4. Zhodnotte a navrhnete vlastní scénář zefektivnění operací dotýkajících se humanitárních pomoci.

Forma zpracování diplomové práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. DUNKLEY, Fiona. *Psychosocial support for humanitarian aid workers: a road map of trauma and critical incident care*. New York, NY: Routledge, 2018. ISBN 978-1-1387-0734-4.
2. SMETANA, Marek. *Humanitární pomoc při zvládání rozsáhlých mimořádných událostí*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-138-5.
3. HORKÝ, Ondřej. *Česká rozvojová spolupráce: diskurzy, praktiky, rozpory*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-040-7.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucí diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Hoke, Ph.D.**
Ústav krizového řízení

Datum zadání diplomové práce: **1. listopadu 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **15. května 2020**

L.S.

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

* V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2019

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 15. 5. 2020

Jméno a příjmení studenta: Bc. Ondřej Tuček

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Tato diplomová práce pojednává o humanitární pomoci a neziskových organizacích, které tuto pomoc poskytují a také o dobrovolnictví. V teoretické části se nachází pojednání o humanitární pomoci a neziskových organizacích. V praktické části je provedena analýza vybraných projektů humanitární pomoci.

Klíčová slova: humanitární pomoc, nezisková organizace, dobrovolník, dobrovolnictví, mimořádná událost, povodeň

ABSTRACT

This diploma thesis focuses on humanitarian aid and nonprofit organizations whom provide this help and also on volunteering. The theoretical part discusses the humanitarian aid and nonprofit organizations. The practical part sees into analysis of chosen humanitarian aid projects.

Keywords: humanitarian aid, nonprofit organization, volunteer, volunteering, emergency, flood

Rád bych zde poděkoval paní Ing. Evě Hoke, Ph. D. za její vedení a rady při tvorbě této diplomové práce.

Poděkování patří také mým nejbližším, kteří mě podporovali.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 HUMANITÁRNÍ POMOC	12
1.1 HUMANITA.....	15
1.2 FILANTROPIE.....	16
1.2.1 Filantropie v českých zemích.....	17
1.2.2 Lidská práva a filantropie	18
1.3 MEZINÁRODNÍ HUMANITÁRNÍ PRÁVO.....	19
1.4 ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ.....	20
1.4.1 Klíčové orgány OSN pro humanitární pomoc	21
1.5 HISTORIE HUMANITÁRNÍ POMOCI.....	21
2 NEZISKOVÉ ORGANIZACE	24
2.1 DIAKONIE ČCE.....	25
2.1.1 Organizační struktura.....	26
2.1.2 Řízení organizace Diakonie ČCE.....	27
2.2 ADRA ČESKÁ REPUBLIKA.....	28
3 DOBROVOLNICTVÍ	30
4 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	33
4.1 LIDSKOU ČINNOSTÍ ZAPŘÍČINĚNÉ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	33
4.2 PŘÍRODNÍ ČINNOSTÍ ZAPŘÍČINĚNÉ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI	34
4.2.1 Povodně.....	34
4.2.1.1 Historické povodně.....	35
4.3 OPATŘENÍ PŘI MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI.....	36
4.3.1 Evakuace.....	36
4.3.2 Nouzové přežití	37
SHRNUTÍ POZNATKŮ TEORETICKÉ ČÁSTI	38
II PRAKTICKÁ ČÁST	39
5 PROGRAM PŘÍPRAVA NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A DOBROVOLNICTVÍ V JEJICH PRŮBĚHU	40
5.1 PROGRAM A POVODNĚ 2002.....	42
5.2 PROGRAM A POVODNĚ 2013.....	43
6 PROGRAM DOBROVOLNICTVÍ V KRIZOVÝCH SITUACÍCH	44
6.1 PROGRAM A POVODNĚ 2013.....	45
7 ANALYTICKÉ METODY	47

7.1	SWOT ANALÝZA	47
7.2	PEST ANALÝZA	48
8	APLIKACE ANALYTICKÝCH METOD.....	50
8.1	APLIKACE PEST ANALÝZY	50
8.2	APLIKACE SWOT ANALÝZY – DIAKONIE ČCE.....	51
8.2.1	Vyhodnocení zjištění	55
8.3	APLIKACE SWOT ANALÝZY – ADRA ČESKÁ REPUBLIKA.....	56
8.3.1	Vyhodnocení zjištění	59
8.4	POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR – DIAKONIE ČCE	60
8.5	POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR – ADRA ČESKÁ REPUBLIKA	60
9	NÁVRH ZEFEKTIVNĚNÍ HUMANITÁRNÍCH OPERACÍ.....	62
9.1	DATABÁZE DOBROVOLNÍKŮ.....	63
9.1.1	Entity a atributy	63
9.1.2	Vazby entit a atributů.....	65
9.1.3	Popis atributů a domén	66
9.1.4	Struktura informačního systému	67
9.1.5	Kontrola funkčnosti databáze.....	67
9.1.6	Realizace konceptuálního datového schématu	68
9.1.7	Logické datové schéma.....	69
9.2	SCÉNÁŘ VYUŽÍVAJÍCÍ NAVRHOVANOU DATABÁZI	70
9.2.1	Režim v době klidu.....	71
9.2.2	Režim v době povodní	72
	ZÁVĚR	73
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	74
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	78
	SEZNAM OBRÁZKŮ	79
	SEZNAM TABULEK	80
	SEZNAM PŘÍLOH	81

ÚVOD

Humanitární pomoc, ať už poskytovaná státem nebo neziskovými organizacemi, je činnost která si zaslouží obdiv a uznání. Neboť primárním cílem je pomoci lidem, kteří jsou v nouzi a tudíž je zde snaha ochránit jejich práva, ale také důstojnost. Z tohoto důvodu se neustále do řad neziskových organizací přidávají další a další lidé, kterým není lhostejný osud druhých, i když neznámých lidí.

Humanitární pomoc by měla být poskytována nezištně, bez jakýchkoliv nároků na finanční odměny případně kompenzace. Také by neměla sloužit jako cíl propagandy nebo dalších nekalých cílů a praktik. Zkrátka se jedná o službu založenou na snaze a dobrých úmyslech vůči lidem, kteří neměli tolik štěstí a dostali se do nepříznivé situace.

Téměř všude ve světě, s výjimkou států, kde vládne tvrdá ruka diktatury, se vyskytují neziškové organizace. Může se jednat o organizace, které jsou lokálního charakteru, případně organizace, které mají přesah za hranice daného státu a jejich pobočky se nachází také v zahraničí. Tyto organizace se snaží poskytovat pomoc na co nejvyšší úrovni, jak nejlépe jim to dovolí jejich omezený a v mnoha případech již tak dosti napjatý rozpočet.

Tato práce pojednává o humanitární pomoci během mimořádných událostí, především během povodní a zároveň o neziskových organizacích, které tuto pomoc poskytují. Zejména se jedná o neziskové organizace Diakonie ČCE a ADRA Česká republika, jež realizují projekty zaměřené na tento typ pomoci.

Cílem této práce je provedení analýzy projektů humanitární pomoci poskytovaných dvěma zvolenými neziskovými organizacemi. Především se jedná o SWOT analýzu a jí předcházející PEST analýzu. Ze zjištěných nedostatků je zde snaha o navržení způsobů, jež by mohly přispět ke zlepšení situace a eliminaci těchto nedostatků.

CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY

Cílem této diplomové práce je vysvětlení a nastínění teoretických stanovisek dotýkajících se humanitární pomoci, ale také vysvětlení termínu mimořádná událost, rozdělení mimořádných událostí a pojednání o samotných neziskových organizacích. Cílem práce je analýza programů neziskových organizací, které se zabývají přípravou dobrovolníků a jejich následné zapojení do úklidových a dalších částí zvládnání mimořádné události v terénu. K analýze těchto programů je využita SWOT analýza a PEST analýza. Ze zjištěných nedostatků jsou vyvozeny závěry a navržena opatření, která z hlediska budoucí situace povedou ke zlepšení a usnadnění práce těchto neziskových organizací v oblasti humanitární pomoci.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 HUMANITÁRNÍ POMOC

Humanitární pomoc, je pomoc, která je nejčastěji poskytována prostřednictvím státu a státních organizací, ale také prostřednictvím neziskových organizací, případně ji mohou poskytovat také jednotliví občané. V rámci zpracování této diplomové práce je pojednáváno o humanitární pomoci poskytované neziskovými organizacemi, konkrétně organizací Diakonie ČCE a organizací ADRA Česká republika. Tato humanitární pomoc může být zaměřena na obyvatelstvo cizího státu, který je například zasažen mimořádnou událostí, popřípadě je zmítán ozbrojeným konfliktem, ale nejčastěji, alespoň v podmínkách společnosti Diakonie ČCE a ADRA Česká republika se jedná o pomoc obyvatelstvu domovského státu organizace, kterým je Česká republika.

Humanitární pomoc je řízena na základě několika zásad a ideových postojů, kterými jsou následující:

- lidskost,
- nestrannost,
- neutralita,
- nezávislost.

Z toho vyplývá, že humanitární pomoc je zaměřena na pomoc lidem, bez ohledu na jejich vyznání, případně politické a ideové postoje. Tudíž je na jedince nahlíženo jakožto na lidskou bytost, která má své potřeby, ale také práva, která by měla být naplněna za všech okolností a nemohou být jenom tak odeprána případně zpochybněna. Proto také během ozbrojených konfliktů je humanitární pomoc poskytována obětem obou stran, neboť civilní obyvatelstvo nemá vliv na mocenské postoje a snahy představitelů států, případně politických stran, ale jsou pouhými oběťmi dění ve své vlasti. To je důvodem, proč neziskové organizace poskytují pomoc všem potřebným bez ohledu na jakékoliv ideové postoje a názory, pouze s podmínkou, že jim bude oběma stranami konfliktu zajištěna bezpečnost a nebudou v žádném případě napadeni ani nebudou vystaveni palbě ze statických případně ručních zbraní. Zkrátka humanitární pomoc jako taková, ale také její poskytování vychází ze základů, které byly položeny v rámci humanity a filantropie. Dalo by se říct, že na počátku humanitární pomoci stáli antičtí a starověcí filozofové a filozofie v globále, jakožto vědní obor, neboť přemítali o tom, kým je člověk a co jej člověkem činí. Zjistili, že každý má své potřeby a ty nejsou stejné pro každého jedince. Zjistili, že každý z nás je unikátní a má jiný žebříček hodnot, ale jsou věci, které jsou pro nás společné a co nás, jakožto lidi

odlišuje od zvířat. Například, americký psycholog Abraham Maslow, sestrojil takzvanou Maslowovu pyramidu lidských potřeb, která definuje potřeby každého člověka, od nejzákladnější potřeby, kterou je potřeba fyziologická až po nejvyšší stupeň, kterým jsou potřeby seberealizace. Jednou z potřeb, která se nachází zhruba uprostřed pyramidy, je potřeba bezpečí a potřeba sounáležitosti. Potřeba bezpečí je lidem, kteří jsou zasaženi mimořádnou událostí, je naplňována prostřednictvím poskytování humanitární pomoci. Na druhou stranu potřeba sounáležitosti může být uspokojena například tím, že se člověk přidá do dobrovolnického sboru a těmto lidem pomáhá.

Obrázek 1 – Maslowova pyramida lidských potřeb
(Wikipedie, 2014)

Poskytování humanitární pomoci je zaměřeno na bezprostřední pomoc během mimořádných událostí a je mířeno na osoby přímo zasažené danou mimořádnou událostí. V rámci humanitární pomoci dochází k realizaci následujících činností:

- lékařské ošetření,
- psychosociální pomoc,
- zajištění vody a potravin,
- zajištění přístřeší,
- zajištění hygienických potřeb,
- zřízení míst pro dočasné přežití.

Lékařské ošetření, stejně jako psychosociální pomoc jsou velice důležité především v počáteční fázi řešení mimořádné události, neboť lidé jsou touto událostí a s ní související situací zasaženi, ať už fyzicky nebo psychicky a je nutné, aby se se vzniklým stavem nějakým způsobem vyrovnali. Následně je nutné je přemístit na místo, kde jim nehrozí žádné nebezpečí a můžou zde v improvizovaných podmínkách nějakou dobu přežít. Do těchto míst je také naplánováno zásobování potravinami a pitnou vodou, což představuje zajištění základní fyziologických potřeb.

V případě mimořádných událostí, ale také ozbrojených konfliktů se u zasaženého obyvatelstva může projevat takzvané kolektivní jednání. To ovlivňuje, jestli se skupina rozhodne před problémem utéct, čelit mu, nebo je událostí paralyzována natolik, že nepodnikne žádné kroky. Na vývoj tohoto jednání má vliv několik faktorů, těmi jsou (Beristein, 2008):

- rozsah dopadu,
- rychlost, jakou se událost přihodí,
- připravenost obyvatelstva,
- doba vystavení působení,
- charakter události.

Poskytnutí humanitární pomoci závisí na mnoha faktorech, které je nutno stanovit hned na začátku, po vypuknutí mimořádné události. Faktory, které se zvažují, a na které se bere ohled, jsou:

- potřeby zasaženého území,
- naléhavost situace,
- kde se zasažená oblast nachází,
- disponibilní zdroje rozpočtu státu, neziskové organizace.

Při plánování je velice důležité zjištění naléhavosti situace, ale zjištění potřeb zasaženého území. Na základě těchto informací lze správně a co nejefektivněji naplánovat postupy a kroky, které je nutné realizovat pro co největší efektivnost prováděné humanitární pomoci. Všechno je také ovlivněno disponibilními finančními zdroji, ale také přesnou alokací zasaženého území.

Humanitární pomoc lze z hlediska jednotlivých etap rozdělit na tři fáze, kterými jsou:

- první fáze – okamžitá pomoc,
- druhá fáze – časná rehabilitace,

- třetí fáze – fáze obnovy.

Fáze okamžité pomoci se realizuje v co nejkratším rozmezí od vypuknutí mimořádné události. Primární snahou je zde záchrana životů a vytvoření podmínek pro přežití osob zasažených touto mimořádnou událostí.

Ve fázi časné rehabilitace, která se provádí do tří měsíců od vypuknutí mimořádné události, dochází k péči o osoby, které musely z důvodu MU opustit svá obydlí a jsou nuceny dočasně přebývat na improvizovaných místech pro přežití (kulturní domy, tělocvičny...). Také je zde snaha o obnovu kritické infrastruktury, která mohla být mimořádnou událostí narušena, jmenovitě se jedná například o dodávky potravin, dodávky elektrické energie, pohonných hmot, atd.

Ke třetí a současně závěrečné fázi, která se nazývá fáze obnovy, dochází do dvou let od vypuknutí mimořádné události. V této fázi dochází k celkové obnově a revitalizaci zasažené oblasti, jak domů a veřejných institucí, tak i částí kritické infrastruktury.

1.1 Humanita

Slovo humanita vychází a je odvozeno z latinského slova humanitas, což znamená lidskost, povaha.

Humanita je v podstatě snaha pochopit člověka a jeho bytí, snaha porozumět lidským kvalitám, hodnotám a vzorcům chování.

Řecký filosof M. T. Cicero ve svých dílech pojednával o problematice a významu slova humanita. Došel k tomu, že humanita je soubor hodnot a dalších aspektů, které člověka tvoří a současně odlišují od druhých lidí. Těmito aspekty jsou (Sociologická encyklopedie, 2018):

- mravní a duchovní vzdělání,
- důstojnost,
- čestnost,
- občanskost.

Tyto hodnoty jsou společné všem lidem, avšak každý z nás je má seřazené jinak, s různou subjektivní hodnotou. Nicméně i tyto hodnoty lze s klidem označit za hodnoty, které jsou důležité při organizování humanitární pomoci, nebo alespoň je lze označit za hodnoty humanitárního pracovníka. Neboť každý má určité mravní a duchovní hodnoty, kterými se

řídí a podřizuje jim svůj každodenní život. Stejně tak důstojnost, každý nějakou má, to je také jeden z důvodů, proč se realizuje humanitární pomoc, aby i lidem kteří se dostali za přičiněním mimořádných událostí, do situace, která jim znesnadnila běžný život, byla jejich důstojnost zachována. A také každý z nás si uvědomuje důležitost a význam cti, ale také naše práva a povinnosti vůči vlasti, ale také společnosti a lidskému společenství. Z toho důvodu se mnoho lidí nezištně a dobrovolně zapojuje do dobrovolnických hnutí a neziskových organizací, aby se taky svým vlastním přičiněním nějakým způsobem podíleli na rozvoji společnosti.

Právě humanita stojí na počátku a rozvoji pojmu a celé oblasti, kam se upírá pozornost vyspělého světa. Až si i široká veřejnost a ne pouze antičtí filosofové začali uvědomovat, že člověk, jakožto bytost je odlišný, že má vlastní zájmy, vlastnosti, ale i morální hodnoty a zásady, až tehdy bylo možné začít se starat a snažit se pomáhat lidem, kteří nejvíce potřebují pomoc od ostatních.

1.2 Filantropie

Pojem filantropie neboli lidumilnost, dobročinnost, se může jevit jakožto synonymum k výrazu charita. Avšak je zde určitý rozdíl mezi těmito pojmy, neboť charita může spadat do filantropie, avšak filantropie nespadá mezi charitu. Je to z toho důvodu, že charita jako taková představuje v mnoha případech darování finančních prostředků, ale také se může jednat o prostředky hmotné, do vlastnictví neziskové organizace, která tyto prostředky dále přerozdělí v rámci své činnosti, nebo také mohou být tyto prostředky předány přímo do rukou potřebných osob.

Na druhou stranu filantropie představuje činnost, která vychází ze zásad a myšlenek humanity. Avšak oproti charitě je zde hleděno více do budoucna, neboť filantropové se snaží působit na změny v lidské společnosti a v mnoha případech je také přímo uskutečňovat a provádět. A proto právě filantropii lze označit jako hybnou sílu a prvotní impuls pro takové změny ve společnosti a společenské chápání zdraví, bezpečnosti a lidské důstojnosti, které přímo zapůsobili na vznik prvních neziskových organizací zaměřujících se na humanitární pomoc. Právě díky filantropii a stoupencům této myšlenky žijeme ve světě, který je v mnoha ohledech bezpečnější, než ten před dvěma sty lety. Neboť je zde pamatováno a aktivně pomáháno lidem, kteří se ať už kvůli mocenským postojům a náladám nebo kvůli nepříznivému působení přírody a klimatických změn a podmínek, dostanou do situace,

kteřá více či méně ohrožuje jejich zdraví nebo životy, vždy se někde na světě najde alespoň jedna dobrá duše, která na tuto situaci upozorní a je možné realizovat humanitární pomoc, která právě těmto lidem pomůže z nejhorsího. (Reich, 2016)

Dalo by se říct, že filantropie existuje na základě dvou možných tvrzení, které udávají impuls ke vzniku filantropické tendence v každém jedinci nebo skupině. Jedná se o fakt, že dost často se něco pokazí nebo nejde tak, jak má a také fakt, že vždycky může být lépe. Ne nadarmo se říká, že není tak zle, aby nemohlo být ještě hůř. Je možné tvrdit, že i na základě tohoto se může člověk odhodlat k filantropii a podpořit ty, kteří se nemají tak dobře. Tvrzení, že dost často něco selže, nemusí zahrnovat jenom věci každodenního života nebo lidské plánování, také systémy a světové vlády selhávají. To vede ke kolapsu společnosti a je ovlivněno obrovské množství lidských životů. Na to navazuje tvrzení, že vždy může být lépe. Je možné tvrdit, že je to zakódováno v lidské morálce a lidském způsobu uvažování. V každém z nás je zakódována snaha zlepšit a usnadnit život, ne jenom nám samotným, ale také lidem okolo. Ať už se jedná o nám blízké nebo úplně neznámé lidi, vždy zde bude snaha ulehčit si život, ale také každodenní problémy a strádání. (Payton a Moody, 2008)

Jako velice významného filantropa, alespoň pro oblast humanitární a rozvojové pomoci, lze označit Henriho Dunanta, který je zakladatelem neziskové organizace, která působí téměř po celém světě, a sice Červený kříž. Tato organizace zabývající se humanitární a rozvojovou pomocí, se také velice zasadila o osudy a podmínky vojáků všech zúčastněných stran ozbrojených konfliktů, ale také o osudy civilního obyvatelstva, které se nachází v oblastech s probíhajícími boji. Byl to právě Henri Dunant, na jehož popud došlo ke vzniku Ženevských úmluv, které vychází z poznatků humanity. (Moorhead, 1999)

1.2.1 Filantropie v českých zemích

O filantropii v českých zemích lze hovořit již od dob středověku. Pomoc chudým, ale také lidem v nouzi poskytovala církev. Je to z toho důvodu, že v těchto dobách lidé věřili, že největší moc má Bůh, mnohem mocnější bytost než pozemský panovník. A tak se pomocí zabývali duchovní, jakožto představitelé církve, ale také jako boží reprezentanti, kteří tuto činnost považovali za svou povinnost a závazek vůči Bohu. Proto také církev byla prvním zřizovatelem špitálů. Nicméně jak se vyvíjela společnost, vyvíjela se i filantropie. Proto s nástupem humanismu a renesance se odklání zájem veřejnosti o Boha, jakožto nadpozemské entity, a je směřován vůči běžnému člověku a jeho rozvoji a růstu. Proto také vznikají různé spolky, cechy a sdružení, která se mimo jiné zabývají také humanitou a pomocí

slabším jedincům ve společnosti. Kromě spolků a sdružení přebírají určitou odpovědnost za pomoc slabším jedincům také města, která zřizují různé špitály a domovy. (Smetana, 2013)

Rozvoj nastal také za vlády Marie Terezie a také jejího syna Josefa II., kdy docházelo ke vzniku a rozvoji veřejného školství, ale také rušení špitálů, které nevyhovovaly po hygienické stránce. Byly zřizovány tzv. zdravotně-sociální instituce, ale také chudinské ústavy. (Smetana, 2013)

Po skončení První světové války a rozpadu Rakouska-Uherska se situace ohledně péče o chudé v nové Československé republice značně zhoršila. Bylo to z toho důvodu, že zásoby potravin a dalších komodit byly zabaveny končící rakouskou vládou. Proto byla nová vláda odkázána na drahý dovoz ze zahraničí. To vedlo k tomu, že byl zřízen a zaveden systém přidělů. Na situaci a dění mala velký vliv také nová krize, tzv. Velká hospodářská krize. Z řad nemajetných a lidí v nouzi lze vyčlenit tři nejvýznamnější skupiny, na které byla zaměřena nově vznikající sociální péče. Jednalo se o následující kategorie péče (Smetana, 2013):

- chudinská péče,
- péče o mládež,
- péče o válečné poškozence.

Po roce 1948 dochází v Československu ke změně politického systému a přejímá se ekonomický model ze Sovětského svazu, tedy centrální plánování. Prováděné znárodňování majetku a další opatření provedená vládou, vedou k zániku různých spolků a sdružení, která se zaměřují na poskytování pomoci lidem v nouzi. To znamená, že jediným poskytovatelem pomoci lidem v nouzi se stává vláda. Avšak po dalším převratu a další změně politického systému, tentokrát v roce 1989, dochází k opětovnému nárůstu počtu spolků a sdružení, která se zaměřují na poskytování humanitární pomoci lidem v nouzi. Tyto spolky se zaměřují na poskytování humanitární pomoci převážně domácímu obyvatelstvu, avšak ne vždy a ne ve všech případech. Některé organizace začínají vysílat pomoc také do zahraničních zemí zmítaných ozbrojenými konflikty a revolučními šarvátkami.

1.2.2 Lidská práva a filantropie

Z hlediska filantropie zastává důležitý post Všeobecná deklarace lidských práv. Je to z toho důvodu, že tento dokument vysvětluje a vymezuje lidská práva, která má každý je-

dinec a za žádných okolností mu nesmějí být odepřena. Jedním z nejdůležitějších práv je právo na život. Tato deklarace je tvořena celkem 30 články. Pro potřeby dobročinnosti a filantropie se jako nejdůležitější jeví bezesporu články 22 a 25. (Smetana, 2013)

Článek 22 praví: „Každý člověk má jako člen společnosti právo na sociální zabezpečení a nárok na to, aby mu byla národním úsilím i mezinárodní součinností a v souladu s organizací a s prostředky příslušného státu zajištěna hospodářská, sociální a kulturní práva, nezbytná k jeho důstojnosti a k svobodnému rozvoji jeho osobnosti.“ (Smetana, 2013)

Znění článku 25 je následující: „Každý má právo na takovou životní úroveň, která by byla s to zajistit jeho zdraví a blahobyt i zdraví a blahobyt jeho rodiny, počítajíc v to zejména výživu, šatstvo, byt a lékařskou péči, jakož i nezbytná sociální opatření; má právo na zabezpečení v nezaměstnanosti, v nemoci, při nezpůsobilosti k práci, při ovdovění, ve stáří nebo v ostatních případech ztráty výdělečných možností, nastalé v důsledku okolností nezávislých na jeho vůli.“ (Smetana, 2013)

Všeobecná deklarace lidských práv představuje teda nejvýznamnější dokument, který stál na počátku moderního pojetí filantropie a udal směřování dalších dokumentů významných pro oblast humanitární pomoci. Dalšími dokumenty jsou například (Smetana, 2013):

- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod,
- Mezinárodní pakty o lidských právech,
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech,
- Úmluva OSN o právech dítěte.

1.3 Mezinárodní humanitární právo

Jelikož se humanitární pomoc realizuje také jako odezva na ozbrojené konflikty s cílem pomoci civilnímu obyvatelstvu v dotčených oblastech, je nutné znát také Mezinárodní humanitární právo. To je Červeným křížem definováno jako: *“Soubor mezinárodních pravidel smluvního i obyčejového původu, jejichž specifickým úkolem je řešit humanitární problémy přímo vyplývající z ozbrojených konfliktů, ať už mezinárodních či vnitrostátních, omezovat z humanitárních důvodů právo stran v konfliktu používat prostředky a způsoby vedení války a chránit osoby a objekty, jež jsou nebo by mohly být konfliktem zasaženy.“* (Neziskovky, 2016)

Základním kamenem mezinárodního humanitárního práva jsou ženevské úmluvy, které musí být dodržovány za všech okolností, a jejich nedodržení je trestáno. Celkově se jedná o čtyři úmluvy a jsou následující (Ditrichová, 2017):

- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných a nemocných příslušníků ozbrojených sil v poli
- Ženevská úmluva o zlepšení osudu raněných, nemocných a třešníkú ozbrojených sil na moři
- Ženevská úmluva o zacházení s válečnými zajatci
- Ženevská úmluva o ochraně civilních osob za války

Právě čtvrtá ženevská úmluva se dotýká poskytování humanitární pomoci. Neboť řeší ochranu civilního obyvatelstva a nezabývá se příslušníky ozbrojených složek, jak tomu je u předešlých tří ženevských úmluv. V rámci této úmluvy se jedná například právě o poskytování zdravotnické pomoci a ošetření, ale také sem spadá zajištění potravin a pitné vody, případně budování přístřeší a prostor pro dočasné nouzové ubytování obyvatelstva. Nouzové ubytování obyvatelstva představuje zajištění přístřeší a ubytování pro obyvatelstvo v prostorách, které k tomu nejsou primárně určeny. Může se jednat o kulturní domy, obecní tělocvičny a sportoviště a podobné prostory. (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019), (Bílková, 2009)

1.4 Organizace spojených národů

Organizace spojených národů, neboli anglicky United Nations, je organizace, která byla založena 24. října 1945 v San Franciscu v Kalifornii. Jedná se o organizaci, která čítá 193 členských států a její sídlo se nachází v New Yorku. Tato organizace, si klade za cíl vytvoření a udržení bezpečného prostředí ve světě, ale také eliminaci ozbrojených konfliktů. To by eliminovalo jednu z příčin potřeby humanitární pomoci, neboť kdykoliv, když dojde k ozbrojenému konfliktu, spolu s rozvrácenou a zdemolovanou oblastí se zde také nachází civilní obyvatelstvo, které v mnoha případech potřebuje pomoc od ostatních, neboť přišlo o střechu nad hlavou, ale také o zdroj obživy. Z tohoto důvodu se Organizace spojených národů snaží realizovat humanitární pomoc, ale také pomoc rozvojovou, čímž je dosaženo pomoci trpícímu a strádajícímu obyvatelstvu dané oblasti, potažmo státu. Tato organizace si klade již od svého počátku několik cílů, kterých se snaží dosahovat, tyto cíle jsou (Bokmiller, 2008):

- udržení světového míru a bezpečí,
- rozvoj přátelských vztahů mezi národy,
- dosažení mezinárodní spolupráce v řešení problémů,
- být centrem urovnávání sporů mezi národy.

1.4.1 Klíčové orgány OSN pro humanitární pomoc

Organizace spojených národů zřídila několik klíčových organizací, které poskytují humanitární pomoc, jedná se o tyto organizace (United Nations, 2017):

- UNHCR – United Nations Refugee Agency,
- UNICEF - United Nations Children's Fund,
- WFP - World Food Programme,
- WHO - World Health Organization.

UNHCR je agentura, která se snaží chránit uprchlíky a řešit problémy uprchlíků po celém světě.

UNICEF je organizace, jejímž primárním cílem ochrana a pomoc dětem v těžkých a zoufalých podmínkách. Tato organizace také naléhá na světové vlády, aby pomáhaly a ochraňovaly děti.

WFP organizace, která se snaží poskytovat potravinovou pomoc lidem v nouzi. Organizace se snaží shromažďovat potraviny a dopravovat je do míst, kde je třeba.

WHO je organizace, která se snaží řešit globální zdravotnické problémy a také se zasazuje o osvětu v oblasti zdraví.

1.5 Historie humanitární pomoci

Z historického hlediska lze vystopovat první zárodky humanitární pomoci do druhé poloviny 19. století. Existují dva příklady, jeden pochází z doby Druhé italské války za nezávislost a druhý příklad pochází z Čínského císařství z roku 1876.

První příklad, odehrávající se v období Druhé italské války za nezávislost se odehrál v roce 1859, kdy švýcarský obchodník Henri Dunant, který měl minimální zdravotnické znalosti, se rozhodl spolu s dalšími dobrovolníky poskytovat pomoc zraněným vojákům všech zúčastněných stran. Tato pomoc zahrnovala činnosti, jako bylo obstarávání potravin a vody, ale také lékařského materiálu a léčiv. Poznatky a zkušenosti, které během této války nasbí-

ral, mu později posloužily k založení Mezinárodního výboru Červeného kříže a také k položení základů Mezinárodního humanitárního práva. Henri Dunant je spoluzakladatelem organizace, která funguje až dodnes a má své pobočky v celém světě, jedná se o humanitární neziskovou organizaci zvanou Červený kříž. (Moorehead, 1999)

Druhým příkladem průkopnické činnosti na poli humanitární pomoci, který pochází z Čínského císařství, je období kolem roku 1876, kdy sever Čínského císařství sužoval hladomor. Zde působil britský misionář Timothy Richard, který apeloval na mezinárodní komunitu v Šanghaji. Podařilo se mu zřídit síť dárců a podporovatelů zvanou Výbor na úlevu od hladomoru, prostřednictvím které se mu podařilo vybrat dostatečně velký finanční obnos, aby mohl zachránit hladovějící z této oblasti a pomoci zemědělcům se postavit zase na vlastní nohy. (Kaiser, 2019)

Velký význam pro oblast humanitární pomoci znamenalo datum 24. října 1945. V tomto roce došlo v New Yorku k založení Organizace spojených národů. Jedná se o organizaci, která má za cíl vytvoření a udržení bezpečného prostředí ve světě a eliminaci ozbrojených konfliktů. Také je zde snaha pomáhat lidem ať už prostřednictvím humanitární pomoci, tak i prostřednictvím pomoci rozvojové.

Další projev humanitární pomoci pochází z roku 1985, jako odezva na událost, která od roku 1983 sužovala Etiopii, opět se jedná o hladomor. Snaha o humanitární pomoc pochází z Velké Británie a Spojených států amerických, kdy došlo k uspořádání dvojkoncertu, nazvaného Live Aid, který byl přenášen televizemi po celém světě. Jednalo se o koncert, kde vystoupilo 68 interpretů a tyto koncerty navštívilo 160 000 fanoušků. Peníze, které byly vybrány na vstupném, posloužily jako finanční podpora hladomorem sužované Etiopii. (Franks, 2014)

V roce 2016, z 23. na 24. května proběhl první mezinárodní summit humanitární pomoci Organizace spojených národů, který se uskutečnil v tureckém Istanbulu. Problémy, které byly na tomto summitu diskutovány, byly (United Nations, 2016):

- předcházení a ukončování konfliktů,
- zvládání krizí,
- udržování norem humanity,
- financování humanitární pomoci.

Všechny tyto body, které byly na summitu diskutovány, jsou důležité nejen z hlediska budoucího společenského rozvoje a bezpečnostní situace ve světě, ale také z hlediska budoucího rozvoje humanitární pomoci a jejího poskytování.

2 NEZISKOVÉ ORGANIZACE

Neziskové organizace jsou takové organizace, které nejsou primárně zřizovány za účelem zisku. Není přímo vyloučeno, že mohou generovat zisk, avšak v případě, že ke generování určitého zisku plynoucího z jejich činnosti dochází, musí být tento objem použit na jejich další činnost.

Americký sociolog L. M. Salomon tvrdí, že nestátní neziskové organizace se vyznačují několika znaky, které mají společné. Jmenovitě se jedná o následující znaky (Neziskovky, 2016):

- organizovanost,
- soukromý charakter,
- nerozdělování zisku,
- samosprávnost,
- dobrovolnost.

To znamená, že neziskové organizace mají stálou organizační strukturu, významným prvkem je dobrovolnost, neboť chod a činnost stojí na aktivním zapojení dobrovolníků. A také nedochází k přerozdělování zisku mezi členy, neboť veškerý zisk, který činnost neziskové organizace vygeneruje, musí být dále použit na financování dalších aktivit a činností organizace.

Nejzákladnější rozdělení neziskových organizací, je následující:

- státní,
- nestátní.

Státní organizace se účastní a podílí na výkonu veřejné správy. Do této kategorie je možné zařadit příspěvkové organizace, ale také organizační složky státu, krajů a obcí. Nestátní neziskové organizace jsou založeny na principu sdružování a spolupráci osob, které mají stejné zájmy, názory a ideály. Základním cílem je spolupráce členů na řešení společného, většinou dobročinného zájmu. Státní neziskové organizace mají s nestátními neziskovými organizacemi společný základní bod, kterým je neziskovost, nejsou zřizovány za účelem generování zisku.

V České republice je rozeznáváno sedm typů neziskových organizací. Jmenovitě se jedná o následující typy (Neziskovky, 2016):

- spolky,

- obecně prospěšné společnosti,
- ústavy,
- nadace,
- nadační fondy,
- církevní organizace,
- evidované právnické osoby.

V této práci je pojednáváno o nestátní neziskové organizaci, Diakonie ČCE, která byla zřízena Českobratrskou církví evangelickou, jedná se o církevní právnickou osobu, nicméně na stránkách Českobratrské církve evangelické je tato organizace označována a je o ní pojednáváno jako o církevní organizaci.

Nestátní neziskové organizace lze členit na základě jejich funkce do čtyř kategorií, těmito kategoriemi jsou (Neziskovky, 2016):

- servisní,
- advokační,
- zájmové,
- filantropické.

Do kategorie servisních neziskových organizací patří takové, které poskytují sociální, zdravotní, ale také humanitární pomoc.

Mezi advokační neziskové organizace se řadí takové, které se zaměřují na problematiku diskriminace, ale také prosazování menšinových zájmů. V mnoha případech se touto advokační činností zabývají organizace, které jsou zařaditelné do kategorie servisních neziskových organizací.

Zájmové organizace jsou takové, které se zaměřují na organizování různých zájmových činností ať už pro své členy nebo pro širokou veřejnost. Jejich činnosti se zaměřují na sportovní, kulturní a další aktivity.

Filantropické organizace jsou takové, které finančně, ale i hmotně podporují veřejně prospěšné aktivity. Ve většině případů se jedná o nadace a nadační fondy.

2.1 Diakonie ČCE

Diakonie Českobratrské církve evangelické je nezisková organizace založená roku 1989 v Praze. Zabývá se poskytováním humanitární pomoci všem potřebným bez ohledu na jejich

vyznání. Jejím zřizovatelem je Českobratrská církev evangelické, tudíž poskytované služby vychází z křesťanských zásad a postojů. Celkově má Diakonie ČCE po celé České republice 156 vlastních zařízení, z toho 26 středisek a 6 škol.

Nezisková organizace Diakonie ČCE je založena na pěti hodnotách, kterými se řídí veškerá její činnost. Těmito hodnotami jsou (Diakonie ČCE, 2019):

- milosrdenství,
- odbornost,
- společenství,
- naděje,
- pomoc potřebným.

V podstatě se jedná o hodnoty, které by měly být vlastní každému člověku. Jedná se tedy o poskytování pomoci, vždy s ohledem na daného člověka, sdružování se do společenství, za účelem lepší a efektivnější organizovanosti, neustálé rozvíjení své osobnosti a dovedností a nevímat si jenom sebe sama, ale všimnout si lidí ve svém okolí. Na základě těchto hodnot jsou organizovány také humanitární projekty, například Příprava na mimořádné události a dobrovolnictví v jejich průběhu.

2.1.1 Organizační struktura

Diakonie ČCE je mateřskou organizací, která zřizuje další střediska, tak aby došlo k naplnění cíle a poslání celé Diakonie. Celková organizační struktura organizace Diakonie ČCE je následující:

- střediska,
- školské právnické osoby,
- nadace a nadační fondy,
- servisní organizační jednotky,
- další zřizované organizační jednotky,
- organizační jednotky zřizované Středisky,
- přidružené organizace.

Organizace Diakonie ČCE vlastní celkem 26 středisek, která jsou rozmístěna ve 13 z celkových 14 krajů České republiky.

Činnost a organizace celé neziskové organizace Diakonie ČCE se řídí společnými principy a hodnotami, které stojí na křesťanském základu a sdílí spolu s církví právě tyto křesťanské hodnoty.

2.1.2 Řízení organizace Diakonie ČCE

Ředitelem celé organizace Diakonie ČCE je Mgr. Jan Soběslavský. Řídící struktura a vedení celé organizace je následující:

- úroveň celé organizace,
 - o správní rada,
 - o ředitel Diakonie ČCE,
 - o dozorčí rada Diakonie ČCE,
- úroveň střediska,
 - o správní rada střediska,
 - o dozorčí rada střediska,
 - o ředitel střediska,
- úroveň školských právnických osob,
 - o ředitel školské právnické osoby,
 - o rada školské právnické osoby,
 - o školská rada,
- ostatní,
 - o shromáždění Diakonie ČCE.

Chod a činnost organizace Diakonie ČCE je řízena správní radou, která představuje statutární orgán, což jsou osoby, které stojí v čele a rozhodují o činnosti společnosti. V případě společnosti Diakonie ČCE je správní rada tvořena celkem šesti členy. S toho jedním předsedou, kterým je již zmiňovaný Mgr. Jan Soběslavský, který je současně i ředitelem celé společnosti, a dalšími pěti členy. (Diakonie ČCE, 2020)

Dozorčí rada Diakonie ČCE představuje kontrolní a poradní orgán společnosti. Jeho primární funkcí je dohlížet, jestli jsou dodržovány účely, za kterými byla Diakonie zřízena, ale také jestli nedochází k porušování zásad a přesvědčení křesťanské tradice. Dozorčí rada sestává z celkem devíti členů, z toho jeden člen je předseda a jeden člen je místopředseda. Dozorčí rada je volena tzv. synodem, kterému se také zodpovídá. Synod je nejvyšší shromáždění Českobratrské církve evangelické. (Diakonie ČCE, 2020)

Správní rada střediska je statutární orgán Střediska, zodpovídá za jeho činnost a také jménem Střediska jedná a vystupuje, také rozhoduje o záležitostech spadajících do pravomoci Střediska. V čele Správní rady střediska stojí předseda, který je současně ředitelem Střediska. (Diakonie ČCE, 2020)

Kontrolním a poradním orgánem Střediska je Dozorčí rada střediska. Dozorčí rada střediska je volena sborem ČCE. Dohlíží na to, aby byl zachován křesťanský charakter a zásady organizace. (Diakonie ČCE, 2020)

Rada školské právnické osoby je orgánem, který sleduje a dohlíží na činnost konkrétní školské právnické osoby, také schvaluje dokumentaci této právnické osoby, její hospodaření a rozpočet. V čele školské právnické osoby stojí ředitel školské právnické osoby. (Diakonie ČCE, 2020)

Jako poradní orgán školské právnické osoby, který se podílí na jejím chodu a řízení vystupuje školská rada. (Diakonie ČCE, 2020)

Na závěr, jako samostatně stojící orgán vystupuje tzv. shromáždění Diakonie. Tento orgán projednává a zabývá se záležitostmi týkajícími se života a chodu organizace Diakonie. V rámci této složky působí a vystupují zástupci kontrolní, výkonné a duchovní složky ze všech úrovní organizace Diakonie. (Diakonie ČCE, 2020)

2.2 ADRA Česká republika

ADRA je neziskovou organizací založenou Církví Adventistů sedmého dne, která je zaměřena na pomoc lidem v nouzi. Název ADRA je zkratkou a znamená Adventist Development and Relief Agency, což v překladu je Adventistická agentura rozvoje a pomoci. ADRA Česká republika vznikla roku 1992 a spadá do sítě poboček ADRA po celém světě, název sítě zní ADRA International. Tato síť zahrnuje ADRA pobočky, které se nachází ve více než 130 zemích světa. (ADRA Česká republika, 2014)

Jelikož byla ADRA založena a také spadá pod Církev adventistů sedmého dne, je v jejím fungování náboženský vliv. Ten se nachází především v postojích vůči člověku, jakožto jedinci s určitými právy. ADRA jakožto církevní organizace vycházející z křesťanských hodnot poskytuje pomoc nejenom osobám věřícím v křesťanství, ale všem lidem v nouzi bez ohledu na jejich rasu, vyznání nebo náboženské přesvědčení. Organizace ADRA a všechny její činnosti stojí na základech, které jsou tvořeny konkrétními hodnotami a ideály. Těmito hodnotami a ideály jsou:

- vnímavost,
- respekt,
- profesionalita,
- otevřenost,
- partnerství.

Vnímovost představuje fakt, že je potřeba být vnímavým a naslouchat potřebám lidí v aktuální situaci našeho světa. Respekt je určitý postoj, jakým je potřeba přistupovat ke každému jedinci a jeho potřebám. Profesionalita představuje snahu poskytovat veškerou službu na té nejvyšší úrovni, aby z ní ti, na které je cílena, měli co největší užitek. Otevřenost představuje fakt, že se organizace neuzavírá před žádnými možnostmi rozvoje a zdokonalování. Partnerství představuje skutečnost, že v případě oblasti pomoci lidem v nouzi a zasaženým nějakou mimořádnou událostí, je nejdůležitější využívat všech možných prostředků a spojovat síly s ostatními, aby byla pomoc co nejefektivnější. (ADRA Česká republika, 2014)

3 DOBROVOLNICTVÍ

Dobrovolník je člověk, který provádí činnosti ve prospěch druhých, většinou lidí v nouzi. Je možné definovat dobrovolníka jako člověka, který se zapojuje bez nároku na finanční prospěch, zapojuje se z vlastní vůle a také se zapojuje z důvodu prospěchu druhých, nikoliv jeho vlastního prospěchu. (Musick a Wilson, 2007) Dobrovolnictví se v lidské společnosti vyskytuje již po staletí. Dobrovolnictví nemusí mít nutně smysl přímého, fyzického se zapojení do činnosti nebo práce, jak je v nejšířším smyslu chápáno. Může se jednat také o dobrovolné poskytování prostředků, nutných pro vykonávání dané činnosti, případně poskytování finanční podpory. To znamená, že existují různé druhy a typy dobrovolnictví, například (Oppenheimer, 2008):

- filantropie,
- vzájemná pomoc,
- vedení kampaně,
- zapojení se,
- podpora.

Využívání dobrovolníků během mimořádných událostí má velký význam z mnoha hledisek, jedná se například o finanční stránku, ale také zrychlení a usnadnění zvládnutí mimořádné události. Avšak jako téměř všechny činnosti a snahy, má i dobrovolnictví své klady a zápory. Mezi klady lze zařadit následující (Smetana, 2013):

- zlevnění záchranných prací,
- přínos nových nápadů a postupů,
- velká motivace, která se přenáší na stálé pracovníky,
- možnost nasazení stálých pracovníků v nejdůležitějších oblastech.

Mezi zápory využívání činnosti dobrovolníků lze zařadit následující (Smetana, 2013):

- různá odbornost příchozích,
- odcházení dobrovolníků,
- neodborný přístup dobrovolníků,
- nutnost použití koordinátorů.

Přípravu dobrovolníků lze rozdělit do několika fází na základě realizovaných činností. Těchto fází je celkem pět a jsou následující (Smetana, 2013):

- fáze přípravy,

- fáze získávání dobrovolníkům
- fáze školení a monitoringu,
- fáze nasazení,
- fáze vyhodnocení a zlepšování.

Každá z výše uvedených fází zahrnuje dílčí činnosti, například analýzu rizik, definování strategií apod. Přesněji řečeno, činnosti jako je analýza rizik a zranitelnosti, analýza potřeb a analýza možností, spadá do první fáze, kterou je fáze přípravy. V této fázi je nutné určit a definovat cíle, ale také možnosti a hrozby, které mohou danou činnost ovlivňovat. (Smetana, 2013)

Další fází je fáze získávání dobrovolníků. V této fázi se definují strategie a způsoby, jakými budou dobrovolníci získáváni, ale také pravidla a zodpovědnost za získávání dobrovolníků a v neposlední řadě také stanovení možností ovlivňování veřejného mínění. (Smetana, 2013)

Ve fázi školení a monitoringu dochází k samotné přípravě dobrovolníků na jejich pozdější nasazení a činnost během mimořádných událostí. Jsou připravováni na odklízecí práce, ale také na to jakým nejvhodnějším způsobem mají poskytovat psychosociální pomoc osobám, které jsou poškozeny působením mimořádné události. Po zakončení školení jsou podrobováni cvičením, aby bylo zjištěno, jakým způsobem a jestli vůbec jsou připraveni na samotné nasazení. Na základě monitoringu školení je také možné školení, případně jeho jednotlivé etapy modifikovat tak, aby bylo dosahováno požadovaných výsledků. (Smetana, 2013)

Fáze nasazení představuje klíčovou činnost dobrovolníků a hlavní důvod proč jsou podrobováni školení. Dochází k jejich přímému nasazení v oblastech, kde působí mimořádná událost. Právě v této fázi se nejvíce projeví, jestli školení a příprava dobrovolníků byla efektivní a přináší požadované výsledky. Nicméně se zde neprojevuje jenom to, jak dobře byli dobrovolníci připraveni, ale také jakým způsobem fungují koordinátoři, kteří mají za úkol práci dobrovolníků usměrňovat a korigovat. (Smetana, 2013)

V poslední fázi, kterou je fáze vyhodnocení a zlepšování dochází k posuzování reálných situací, které jsou následně vyhodnocovány a posléze upravovány tak, aby celkový systém práce s dobrovolníky a jejich nasazování v terénu byl co nejefektivnější a nespolehlivější. (Smetana, 2013)

Existuje několik typů dobrovolníků podle toho, v jaké etapě pracují a uplatňují své znalosti. Těchto etap je celkem pět a jsou následující:

- preventivní,
- přípravná,
- represivní,
- obnovy,
- školící.

V preventivní etapě mohou dobrovolníci pomáhat například s pomocí vyhledávání míst, kde je vyšší hrozba rizika výskytu povodně, případně jiné mimořádné události. (Smetana, 2013)

V přípravné etapě nejčastěji dobrovolníci pomáhají s přípravou na vznik mimořádné události, může se jednat například o shromažďování materiálního vybavení, jejich ukládání a podobně. (Smetana, 2013)

V represivní etapě jsou dobrovolníci připravováni na pomoc v místech působení mimořádné události a snižování následků a dopadů na okolí a obyvatelstvo v dané oblasti, případně snahy zabránit v dalším šíření mimořádné události. (Smetana, 2013)

Během etapy obnovy se dobrovolníci podílí na odstraňování následků mimořádné události, což představuje například odklizení sutin, naplavenin apod. z místa zasaženého působením mimořádné události. (Smetana, 2013)

Také je zde etapa školící, která představuje činnost dobrovolníků před vznikem mimořádné události, případně po skončení této mimořádné události, jedná se o preventivní činnost, kdy dobrovolníci informují a školí civilní obyvatelstvo, jak se v dané situaci chovat, co je nutné udělat apod. (Smetana, 2013)

4 MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI

Mimořádná událost je mnohými odborníky definována jako: „*Škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.*“ (Záchranný kruh, 2009) Jedná se teda o událost, která má negativní dopady a působení na společnost. V takové situaci je nutné realizovat záchranné a likvidační práce. Pod pojmem záchranné práce se rozumí činnosti, které mají za cíl zabránit případně zmírnit dopady mimořádné události na civilní obyvatelstvo, zdraví a životy, majetek, ale také dopady na životní prostředí. Ve fázi realizace záchranných prací dochází také k realizaci humanitární pomoci, která je zaměřena na záchranu životů a zdraví obyvatelstva v zasažené oblasti. Pojem likvidační práce představuje činnosti, které jsou realizovány po ukončení mimořádné události za účelem odstranění následků a škod, ke kterým došlo během působení mimořádné události. (Záchranný kruh, 2009)

Jak je možné povšimnout si ve výše uvedené definici, mimořádné události se dělí na mimořádné události zapříčiněné lidskou činností a na mimořádné události zapříčiněné přírodní činností.

4.1 Lidskou činností zapříčiněné mimořádné události

Mimořádné události zapříčiněné lidskou činností, je dále možné rozdělit na základě jejich charakteru a způsobu vzniku následovně:

- úmyslné (ozbrojené konflikty, terorismus),
- neúmyslné (nehoda, technická závada)
- vojenské (válečné, ozbrojené konflikty),
- nevojenské (občanské nepokoje).

V případě úmyslných a vojenských mimořádných událostí se přistupuje k realizaci humanitární pomoci, neboť dochází k ohrožení zdraví a životů velkého množství osob v zasažené oblasti. Co se týká neúmyslné mimořádné události, dojde-li k úniku nebezpečných látek do okolí podniku, ve kterém k události došlo a ohrožení životů velkého množství osob, také dochází k realizaci humanitární pomoci.

4.2 Přírodní činností zapříčiněné mimořádné události

Za vznikem těchto mimořádných událostí stojí přírodní jevy, proto také název přírodní činností zapříčiněné mimořádné události. Tyto události se dále mohou dělit podle toho, jakou přírodní složkou byly zapříčiněny, jedná se o přírodní složku:

- biotickou,
- abiotickou.

Biotická složka představuje živou část přírody. Proto do této kategorie spadají epidemie, epizootie a šíření různých nákaz. Z toho logicky vyplývá, že abiotická složka je tvořena neživou částí přírody. Do tohoto typu mimořádných událostí patří povodně, požáry nebo také vichřice.

4.2.1 Povodně

Povodeň je v zákoně číslo 254/2001 Sb. definována jako: „*přechodné výrazné zvýšení hladiny vodních toků nebo jiných povrchových vod, při kterém voda již zaplavuje území mimo koryto vodního toku a může způsobit škody. Povodní je i stav, kdy voda může způsobit škody tím, že z určitého území nemůže dočasně přirozeným způsobem odtékat nebo její odtok je nedostatečný, případně dochází k zaplavení území při soustředěném odtoku srážkových vod.*“ (Zákony pro lidi, 2001)

Povodně mohou být lokálního charakteru, ale také mohou zasahovat velká území státu případně jednoho či více krajů. Přičemž existuje několik typů povodní, které mají různé příčiny svého vzniku, ale také časový horizont, ve kterém dochází k jejich vzniku. Některé povodně vznikají pomalu, dlouhodobě, jiné povodně vznikají rychle, bez předchozích náznaků. Základní rozdělení povodní, které bere v potaz jak příčiny vzniku povodní, tak i časové hledisko, je následující (Záchranný kruh, 2009):

- bleskové povodně,
 - o Ke vzniku bleskových povodní dochází v horizontu několika desítek minut až hodin, přičemž následky těchto povodní bývají ničivé a destruktivní. V čele bleskových povodní, se kromě vody, valí také velké množství bahna a různých naplavenin.
- klasické povodně,

- Ke vzniku klasických povodní dochází v momentě, kdy dojde k překročení kapacity vodního koryta, což vede k vylití se vody z břehů a zaplavení okolních oblastí.
- zvláštní povodně.
 - Ke vzniku zvláštní povodně dochází ve chvíli, kdy jsou hráze vodního díla vystaveny takovému tlaku, že materiál nevydrží a dojde jeho k narušení a následnému kolapsu. Následuje vylití vody do okolí vodního díla.

V rámci ochrany před negativními dopady působení povodní, vyhlášují kraje a obce tzv. stupně povodňové aktivity. Tyto stupně jsou tři a s ohledem na vodní zákon jsou stanoveny následovně:

- 1. stupeň – stav bdělosti,
- 2. stupeň – stav pohotovosti,
- 3. stupeň – stav ohrožení.

První stupeň, zvaný stav bdělosti, se vyhláší v momentě, kdy dochází k hrozbě vzniku přirozené povodně a zaniká v momentě, kdy pominou příčiny, které by mohly způsobit vznik povodně. V této situaci je nutné sledovat hladinu vodního toku a dochází k aktivaci hlásné a hlídkové služby. (Havarijní plny, 2014)

Druhý stupeň, zvaný stav pohotovosti, se vyhláší v momentě, kdy nebezpečí vzniku přirozené povodně přejde do situace, kdy dojde ke vzniku povodně. Dochází k aktivaci povodňových orgánů a dalších orgánů, které se podílí na ochraně před povodněmi. (Havarijní plány, 2014)

Třetí stupeň, stav ohrožení, se vyhláší v momentě, kdy hrozí, že povodeň způsobí škody většího rozsahu, ale také může způsobit ztráty na životech a majetku. V této fázi je nutné provést opatření, která budou mít za následek zmírnění negativních dopadů povodně, ale také evakuovat obyvatelstvo ze záplavových oblastí. (Havarijní plny, 2014)

4.2.1.1 Historické povodně

Na území České republiky bylo po roce 1989 zaznamenáno celkem sedm velkých povodní, které si vyžádaly také oběti na civilním obyvatelstvu. Jednalo se o následující povodně (Smetana, 2013):

- 1997 – Morava, Slezsko (50 mrtvých),
- 1998 – Východní Čechy (6 mrtvých),

- 2002 – povodí Vltavy a Labe (20 mrtvých),
- 2006 – různé řeky v ČR (7 mrtvých),
- 2009 – Morava, Jižní Čechy (13 mrtvých),
- 2010 – Morava, Jižní Čechy, Liberec (6 mrtvých),
- 2013 – povodí Vltavy a Labe (15 mrtvých).

V tomto výše pojednávaném rozmezí let samozřejmě proběhly také povodně další, avšak neměly takový rozsah a dopad, a také nezasáhly tak rozsáhlé území, jako tomu bylo u výše vyjmenovaných povodní. Z tohoto důvodu zde nejsou uvedeny.

4.3 Opatření při mimořádné události

V případě, že dojde ke vzniku mimořádné události, je nutné zahájit úkony, které povedou k ochraně zdraví, ale také života obyvatelstva. Jedná se o nouzové přežití obyvatelstva, kterému však přímo předchází evakuace ze zasažené nebo jinak ohrožené zóny.

4.3.1 Evakuace

Evakuace představuje činnost, při které dojde k přemístění osob z přímo zasažené nebo jinak ohrožené oblasti do bezpečí. Evakuaci je možné dělit podle doby trvání nebo podle způsobu realizace. Podle doby trvání, se evakuace dělí na (Portál krizového řízení HZS JmK, 2001):

- krátkodobou,
- dlouhodobou.

Krátkodobá evakuace, je taková, při které není nutné dlouhodobé opuštění domova. Nejčastěji do 24 hodin. V takovém případě se neprovádí žádné úkony související s nouzovým přežitím obyvatelstva, pouze je možné předat teplé nápoje nebo deky.

V rámci dlouhodobé evakuace, je nutné, aby obyvatelstvo opustilo své domovy na dobu větší než 24 hodin. V tomto případě dochází k zahájení nouzového přežití obyvatelstva.

Podle způsobu, jakým je evakuace realizována, se dělí na (Portál krizového řízení HZS JmK, 2001):

- samovolnou,
- řízenou.

Samovolná evakuace není nijak řízena, probíhá samovolně za vlastního uvážení obyvatelstva a využití vlastních dopravních možností.

Řízená evakuace je taková evakuace, která je předem vyhlášena a řízena příslušnými orgány. Může být prováděna buď prostřednictvím vlastních dopravních prostředků, případně za využití předem zajištěných prostředků hromadné dopravy.

4.3.2 Nouzové přežití

Během mimořádných událostí, které mohou být buďto naturogenního charakteru nebo naopak charakteru antropogenního, je nutno realizovat mnoho úkonů a činností. Může se jednat o úkony, které vedou buďto ke zmírnění následků mimořádné události nebo k zajištění alespoň do určité míry vhodných podmínek pro vedení života tak, aby byla zachována lidská důstojnost. Jedním z těchto úkonů je také nouzové přežití.

Ministerstvo vnitra České republiky tvrdí, že nouzové přežití je způsob, jakým obyvatelstvo, které bylo zasaženo působením mimořádné události nebo krizových situací, dočasně přežívá. Jedná se o souhrn postupů a úkonů, které realizují věcně příslušné orgány, zainteresované subjekty, ale také se na realizaci podílí samotní občané. Cílem je, jak již bylo zmíněno výše, co nejvíce usnadnit život a životní podmínky osobám, které byly postihnuty působením mimořádné události nebo krizové situace. (Baštecká, 2005) Nouzové přežití zahrnuje několik oblastí činnosti, které jsou následující (Ministerstvo vnitra České republiky, 2019), (Štětina, 2014):

- nouzovému ubytování,
- zásobování potravinami,
- zásobování pitnou vodou,
- zásobování energiemi,
- organizování humanitární pomoci.

Nouzové ubytování znamená, že je po předchozí evakuaci z oblasti, která je zasažena mimořádnou událostí nebo krizovou situací, je dočasně přemístěno do prostor, které neslouží primárně k bydlení nebo ubytování osob. V nejčastějších případech se jedná o kulturní domy, tělocvičny a podobné společenské prostory. Tyto prostory jsou provizorně vybaveny lůžky a dalším vybavením, s účelem poskytnout alespoň částečně podmínky na přebývání.

SHRNUTÍ POZNATKŮ TEORETICKÉ ČÁSTI

V rámci teoretické části diplomové práce bylo pojednáno o problematice humanitární pomoci a to co ji formovalo. Konkrétně se jedná o humanitární a filantropické postoje, ale také osobnosti jako je Švýcar Henri Dunant, zakladatel Červeného kříže. Rovněž zde bylo pojednáno o neziskových organizacích obecně, ale také konkrétně o dvou vybraných, a sice Diakonie ČCE a ADRA Česká republika. Jelikož se práce zaměřuje především na činnost dobrovolníků, bylo nutné pojednat o dobrovolnictví jako takovém. A na závěr této části bylo řešeno, co je to mimořádná událost, co je povodeň a jaké existují stupně povodňové aktivity.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PROGRAM PŘÍPRAVA NA MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI A DOBROVOLNICTVÍ V JEJICH PRŮBĚHU

Projekt Příprava na mimořádné události a dobrovolnictví v jejich průběhu představuje humanitární projekt zřizovaný neziskovou organizací Diakonie ČCE. V rámci tohoto projektu dochází k náboru dobrovolníků, jejich evidenci v databázi a následná příprava na samotné nasazení těchto dobrovolníků v terénu.

Dobrovolníci, kteří mají zájem podílet se na zvládnání mimořádných událostí, se hlásí do systému prostřednictvím formuláře, který je uveden na webových stránkách organizace Diakonie ČCE.

V případě, kdy dojde ke vzniku mimořádné události, v tomto případě se jedná o povodeň, jsou všichni registrovaní dobrovolníci informováni o nastalé situaci a o jejich nasazení. V místech, ve kterých je pomoc a celkový zásah realizován, se zřizuje tzv. humanitární základna. Tato humanitární základna představuje zázemí pro dobrovolníky, ale také současně slouží jakožto stanoviště, ze kterého je celý zásah a pomoc koordinována a řízena.

Dobrovolníci v místě zásahu provádí mnoho činností, které se dají rozdělit do dvou skupin. Jednou skupinou jsou činnosti, které souvisí přímo s odstraňováním povodňových škod a druhou skupinou jsou činnosti, které se provádí těsně po povodni. Těmito činnostmi jsou například (Diakonie ČCE, 2019):

- likvidace škod,
- vyklízení domácností,
- odstraňování mokrých omítek,
- odklizení naplaveného bahna,
- další manuální práce,
- monitoring zasažených domácností,
- sběr informací o potřebách zasažených lidí.

Monitoring zasažených domácností a sběr informací o potřebách zasažených lidí slouží jako podklady pro zjištění kam a v jakém rozsahu je potřeba směřovat následnou finanční pomoc.

Každý dobrovolník je v místě zásahu nasazen maximálně jeden týden, poté dochází k jeho nahrazení jiným dobrovolníkem. To znamená, že dochází k rotaci dobrovolníků. Je to

z toho důvodu, že práce těchto dobrovolníků je namáhavá a náročná, ať už z hlediska fyzického nebo z hlediska psychického.

V případě, že nejsou povodně, jsou znalosti a dovednosti dobrovolníků udržovány a zdokonalovány prostřednictvím pravidelně realizovaných školení. Na tyto školení jsou dobrovolníci zváni prostřednictvím emailové komunikace. Tato školení jsou různá, ať už z hlediska tématu a zaměření, tak i z hlediska doby jejich trvání. Typově je možné rozdělit školení do tří skupin, kterými jsou:

- školení vedoucích základen,
- školení první psychické pomoci,
- víkendové školení.

Školení vedoucích základen – jedná se o celodenní školení, které je pořádáno dvakrát ročně s tím, že dobrovolníci se účastní jednou do roka. Jak je již z názvu školení patrné, je určeno vedoucím základen, které je zaměřeno na koordinaci, administrativu a také finanční stránku projektu.

Školení první psychické pomoci - školení, které je určeno jak běžným „řadovým“ dobrovolníkům, tak i vedoucím základen. Jedná se o celodenní interaktivní školení s krizovým interventem. Toto školení je pořádáno dvakrát ročně. Účast dobrovolníků je omezena v případě zájmu na maximálně jednu účast ročně.

Víkendové školení – jedná se o školení, které je primárně určeno novým dobrovolníkům. Na tomto školení je probírána první zdravotnická pomoc, první psychická pomoc, zaškolení práce s technickými prostředky humanitární pomoci, ale také hygiena při práci v záplavových oblastech.

Po každém realizovaném školení jsou účastníkům rozdány dotazníky „spokojenost se školením“, které mají sledovat připomínky a návrhy na zlepšení.

Co se týká finanční stránky projektu, velká část nákladů je čerpána z rozpočtu neziskové organizace Diakonie ČCE, nicméně je projekt finančně podpořen také Ministerstvem vnitra a Generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru.

Aktuálně se v dobrovolnické databázi nachází zhruba 150 dobrovolníků. Co se týká přírůstku osob, v průměru se množství rozroste o 50 osob. Z hlediska predikce aktuálního nárůstu, je pro tento rok očekáváno rozšíření o zhruba 60 osob.

V rámci tohoto projektu je nutné zmínit určitou technickou připravenost neziskové organizace Diakonie ČCE. Nezisková organizace disponuje celkem 300 vysoušeči vlhkého zdiva, sekacími kladivy, čerpadly, wapkami, elektrocentrálami, 2 mikrobusy a jedním osobním automobilem. Toto vybavení je uloženo v celkem třech skladech, z toho jeden sklad je centrální. Centrální sklad se nachází v Bělči nad Orlicí a zbylé dva sklady jsou ve Valašském Meziříčí a v Kloboukách u Brna.

5.1 Program a povodně 2002

Povodně z roku 2002 se týkají oblastí v povodí řek Vltavy a Labe. Celkem bylo zaplaveno 504 obcí, přičemž 99 měst, obcí nebo městských částí, bylo zaplaveno úplně. To znamená, že povodně se nějakým způsobem dotkly zhruba 263 000 obyvatel, z toho 220 000 osob muselo být z oblastí evakuováno. Celá povodňová situace si vyžádala 20 obětí na životech.

V rámci pomoci poskytované neziskovou organizací Diakonie ČCE se v terénu pohybovalo zhruba 1000 lidí. Nicméně ne všichni byli přímo pracovníky, kteří již byli evidováni v databázi dobrovolníků, kterou měla organizace Diakonie ČCE zřízena, prostřednictvím Diakonie byli vysíláni také dobrovolníci, kteří se v zasažených přihlásili k dobrovolné pomoci, avšak v databázi evidováni nebyli. Z celkového počtu zhruba 100 lidí, vyrazilo 450 osob do terénu z celkem sedmi základen, které byly zřízeny v zaplavovaných oblastech. V terénu se také pohybovaly tzv. psychosociální týmy, které čítaly celkově 30 osob. Také zhruba 50 dobrovolníků provádělo monitoring škod.

Dobrovolníci pomáhali v turnusech, z toho jeden turnus trval 4 až 5 dnů. Následně po uplynutí této doby byl dobrovolník vystřídán někým jiným. Všichni nově příchozí dobrovolníci do terénu, zasažených oblastí, byli poučeni o hygienických a bezpečnostních pravidlech, ale také byli upozorněni na rizika, která souvisela s činností v zasažených oblastech.

Celkově bylo zřízeno 7 základen, ze kterých byli dobrovolníci vysíláni do terénu. Nicméně jim zde bylo poskytnuto také ubytování, strava a veškerý potřebný servis.

Prostřednictvím ústředí Diakonie ČCE, které se nachází v Praze, a koordinátorů přímo v terénu, byly zajišťovány dodávky pracovních pomůcek, ale také ochranných, hygienických a desinfekčních prostředků přímo na místo. Během povodní také fungovalo tzv. Povodňové koordinační centrum Diakonie ČCE, které se zabývalo evidencí, ale také vysíláním do terénu skupin dobrovolníků, které byly vyslány v rámci ostatních organizací. Orga-

nizacemi, které poskytly své lidi pro zásah v terénu, byly například Junák nebo sbory dobrovolných hasičů.

Aby bylo zabráněno stagnaci práce a celá situace byla zvládnuta co nejrychleji, docházelo k přesunům pracovní techniky mezi jednotlivými základnami na místo, kde byla aktuálně nejvíce potřebná. Pracovní technikou se v tomto případě rozumí kladiva, vysokotlaké čističe, vysoušeče, atd.

5.2 Program a povodně 2013

Povodně z roku 2013 se týkají povodí řek Vltavy a Labe. Zasáhly 7 krajů z celkového počtu 14 krajů. Celkem bylo zaplaveno 930 obcí. Celá povodňová situace si vyžádala 15 obětí na životech.

V rámci pomoci poskytované neziskovou organizací Diakonie ČCE byla poskytována jak fyzická pomoc, tak pomoc psychosociální. Za tímto účelem byla zřízena telefonní infolinka, která byla v provozu po dobu 21 dnů, přičemž u telefonu seděl operátor z řad dobrovolníků po dobu 12 hodin denně. Celkem se na této lince vystříдалo 11 dobrovolníků, kteří za tuto dobu přijali a vyřešili celkem 213 požadavků.

Po vypuknutí povodní v tomto roce čítala databáze dobrovolníků Diakonie ČCE celkem 845 osob, z toho 314 bylo přímo nasazeno v terénu. Tito dobrovolníci zde prováděli činnosti jako je například odklizení bahna a naplavenin, hrubý úklid, vysávání kalů, ale také oklepávání omítek jak ruční, tak i za použití elektrických kladiv.

Jako zázemí pro dobrovolníky, ale také jako místo, odkud vyráželi dobrovolníci do terénu, sloužily základny, které byly v tomto případě čtyři. Jednalo se o základny v Mělníku, Libiši, Terezíně a ve Vrchlabí. Zde jim bylo poskytnuto ubytování, strava a ochranné pracovní pomůcky. Také prošli úvodním proškolením, které bylo zaměřeno na práva a povinnosti, o organizaci prací, ale také o BOZP v zaplaveném území. Dobrovolníci, se střídali po turnusech, které činily 4 až 5 dnů.

6 PROGRAM DOBROVOLNICTVÍ V KRIZOVÝCH SITUACÍCH

Organizace ADRA Česká republika vede projekt Dobrovolnictví v krizových situacích, v rámci kterého jsou připravováni a následně vysíláni dobrovolníci do terénu během mimořádných událostí, především povodní. Tento projekt je akreditován Ministerstvem vnitra. Dobrovolníci v místech, kde došlo k výskytu mimořádné události, pomáhají jak fyzickou prací, tak rovněž poskytují psychosociální pomoc. V rámci tohoto projektu se v terénu pohybují dobrovolníci, kteří provádějí fyzické práce, tak i členové takzvaných KIP týmů, což je komunitní intervenční psychosociální tým. (ADRA Česká republika, 2014)

V rámci tohoto projektu provádějí zapojení dobrovolníci následující činnosti (ADRA Česká republika, 2014):

- vyklízení nábytku,
- odklizení naplavenin,
- úklidové práce,
- otloukání omítek,
- zjišťování potřeb občanů,
- psychická podpora zasažených,
- distribuce materiální pomoci nebo letáků.

Činnosti, které provádějí samotní dobrovolníci organizace ADRA je následující (Dostál, 2014):

- uklízení práce,
- pomoc při distribuci humanitární pomoci,
- monitoring potřeb,
- psychická podpora zasažených,
- koordinátoři dobrovolníků.

V rámci tohoto programu, zasahovali dobrovolníci ADRA během povodní v roce 1998 v Orlických horách, v roce 2002 v Jihočeském a Středočeském kraji, v roce 2006 na jižní Moravě, v roce 2009 na Novojičínsku a Jesenicku, v roce 2010 během povodní, které se odehrály na Přerovsku, jižní Moravě, Děčínsku a Liberecku a také v roce 2013 během povodní, které zasáhly povodí řek Vltavy a Labe. (ADRA Česká republika, 2014)

Rovněž je nutné zmínit určitou technickou připravenost neziskové organizace ADRA Česká republika. V rámci tohoto programu disponuje organizace pomůckami pro úklid, což

znamená, že jsou k dispozici čisticí prostředky, nářadí, ochranné pomůcky, vysoušeče, a do určité míry jsou k dispozici také trvanlivé potraviny. Tyto prostředky jsou uskladněny ve skladech, které jsou celkem čtyři. Nachází se v Praze, Znojmě, Hradci Králové a ve Frýdku Místku. (ADRA Česká republika, 2014)

V rámci programu Dobrovolnictví v krizových situacích neexistuje databáze dobrovolníků, ale pouze malá databáze koordinátorů. Tato databáze koordinátorů čítá zhruba 40 osob. Pro koordinátory se pořádají pravidelně, jednou ročně školení. K náboru dobrovolníků dochází až během vzniku mimořádné události a jsou nabíráni pouze pro danou MU. Před jejich samotným nasazením je jim poskytnuto krátké školení formou brífinku.

Ohledně činností, které provádí koordinátor v terénu, jedná se o:

- koordinace činností v terénu,
- doprava osob do místa výkonu činností,
- doprava osob z místa výkonu činností,
- kontrola odvedené práce,
- monitoring zasažených domácností.

V rámci monitoringu zasažených domácností se sleduje, jaké výše dosahují škody. Na základě toho se určuje, jaké práce jsou potřeba udělat a jestli je nutné zapůjčení vysoušeče do domácností.

6.1 Program a povodně 2013

Jak již bylo zmiňováno v předchozí kapitole, povodně z roku 2013 se týkají povodí řek Vltavy a Labe. Během těchto povodní bylo zasaženo 7 krajů z celkového počtu 14 krajů. Celkem došlo k zaplavení 930 obcí. Celá povodňová situace si vyžádala 15 obětí na životech.

Po vypuknutí povodní došlo k uvolnění 250 000 Kč z pohotovostního fondu, což je finanční fond sloužící pro případ naléhavosti, a současně byla zahájena distribuce materiální pomoci lidem v zasažených oblastech.

V rámci pomoci, plynoucí od neziskové organizace ADRA, byla poskytována jak fyzická pomoc, tak i psychická pomoc a rovněž pomoc finanční a materiální.

Fyzická pomoc byla poskytována prostřednictvím činnosti dobrovolníků přímo v zasažených oblastech, kdy celkový počet těchto dobrovolníků dosahoval počtu 250 osob, které

byly vyslané pomáhat do terénu. Ke střídání těchto dobrovolníků docházelo po turnusech, které činily tři dny. Pouze koordinátoři zůstávali na místě déle. To bylo zapříčiněno jejich dobrou znalostí terénu. Také do domácností, kde si to situace vyžadovala, bylo zapůjčeno 350 vysoušečů. Některé domácnosti byly dokonce podpořeny finančním příspěvkem. Takových domácností bylo zhruba 500.

Ihned po vypuknutí povodní byla v zasažených oblastech zřízena centra, která poskytovala zázemí pro zasahující dobrovolníky. Pro tato centra posloužily kulturní domy, školy, tělocvičny a podobné stavby.

7 ANALYTICKÉ METODY

Analytické metody, jsou metody, které se využívají za účelem zjištění možných rizik, případně nedostatků, které se mohou vyskytovat ať už při realizaci projektů, ale také při výrobní či konstrukční činnosti a v mnoha dalších oblastech a odvětvích. Stručně řečeno, rizika a hrozby se vyskytují ve všech činnostech a jsme jimi neustále obklopováni a vystavováni.

Jakožto nejvhodnější analytická metoda pro zkoumanou problematiku, kterou je program Příprava na mimořádné události a dobrovolnictví v jejich průběhu také program Dobrovolnictví v krizových situacích, se jeví SWOT analýza a také PEST analýza.

7.1 SWOT analýza

Tato analytická metoda zaujímá významný post v oblasti hodnocení rizik. Je to z toho důvodu, že díky své snadné uchopitelnosti a aplikovatelnosti je jednou z nejvíce využívaných metod. Při hodnocení se sledují jak vnitřní, tak i vnější faktory. Již ze samotného názvu této metody lze vydedukovat, jaké oblasti zkoumá, neboť název je tvořen počátečními písmeny názvů zkoumaných oblastí, kterými jsou (Managementmania, 2011):

- strengths (silné stránky),
- weaknesses (slabé stránky),
- opportunities (příležitosti),
- threats (hrozby).

Silné a slabé stránky projektu případně podniku spadají do interního prostředí, zatímco příležitosti a hrozby spadají do prostředí externího.

Postup tvorby SWOT analýzy je možné rozdělit do čtyř etap. Těmito etapami jsou (Ecommerce Bridge Česko, 2018):

- určení faktorů,
- vytvoření SWOT matice,
- vyhodnocení,
- stanovení strategie.

Určení faktorů představuje fázi, kdy řešitel určuje položky, které spadají do kategorie silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Následuje fáze, ve které jsou zjištěné faktory zaneseny do tabulky. Dále je jim přiřazeno ohodnocení a váha, čímž se určí bodová hodnota jed-

notlivých faktorů, ale také jednotlivých kategorií. Tyto hodnoty se zanáší do grafu, pomocí kterého je následně určena jedna ze čtyř strategií, kterými jsou:

- strategie ofenzivní,
- strategie defenzivní,
- strategie spojení,
- strategie úniku.

Tabulka 1 - Matice SWOT analýzy (zdroj: vlastní)

	POMOCNÉ	ŠKODLIVÉ
VNITŘNÍ PŮVOD	SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
VNĚJŠÍ PŮVOD	PŘÍLEŽITOSTI	HROZBY

Silné a slabé stránky tvoří analýzu vnitřních faktorů, přičemž příležitosti a hrozby tvoří analýzu vnějších faktorů.

Využití SWOT analýzy bude spočívat ve stanovení silných a slabých stránek a příležitostí a hrozeb projektu realizovaného v rámci humanitární pomoci poskytované organizací Diakonie ČCE, kterým je Příprava na mimořádné události a dobrovolnictví v jejich průběhu.

Každá položka, která bude zapsána do jedné ze čtyř kategorií, bude ohodnocena (1 - 5) a také jí bude přidělena váha (0,1 – 0,9). Váha se rozděluje takovým způsobem, aby po sečtení všech přidělených vah v jedné kategorii, byl jejich součet roven 1. Všechny vypočítané číselné hodnoty se následně zanáší do grafu SWOT analýzy.

7.2 PEST analýza

Jak je možné již na první pohled vydedukovat, název PEST analýza je tvořen zkratkou. Tato zkratka znamená Politická, Ekonomická, Sociální a Technologická analýza. Tato ana-

lytická metoda se nejčastěji využívá pro zanalyzování okolního prostředí podniku, případně projektu.

V rámci základní verze PEST analýzy se sledují celkem čtyři oblasti. Tuto základní podobu analýzy je možno dále podle potřeb doplnit o další sledované oblasti. Význam jednotlivých položek, které se v rámci základní podoby této analytické metody zohledňují a sledují, je následující (Business Vize, 2010):

- politické – jaké jsou politické vlivy, které působí na daný projekt,
- ekonomické – jaké je působení místní a národní politiky na daný projekt,
- sociální – jaké je působení sociálních změn na projekt,
- technologické – jaké je působení nových technologií na projekt.

Dost často, dalo by se říct ve většině případů, slouží PEST analýza jako podklad pro SWOT analýzu, případně se využívá samostatně, pro zhodnocení jaké okolní prostředí obklopuje podnik, případně projekt.

8 APLIKACE ANALYTICKÝCH METOD

V této kapitole budou přímo aplikovány a realizovány analytické metody využitě v průběhu tvorby práce. Je zde aplikace metody SWOT na samotném projektu a doplnění matice, PEST analýza sledující vnější prostředí programů humanitární pomoci, ale také strukturovaný rozhovor, který sloužil ke zjištění potřebných informací a podkladů.

8.1 Aplikace PEST analýzy

V rámci této kapitoly bude analýza PEST aplikována na oba programy současně. Je to proto, že oba programy, jak program organizace Diakonie ČCE, tak i program organizace ADRA Česká republika, se vyskytují ve stejném prostředí.

Tabulka 2 – PEST analýza (zdroj: vlastní)

Politické	Ekonomické
<ul style="list-style-type: none"> - zákon o dobrovolnické službě (198/2002 Sb.) - akreditace Ministerstva vnitra - Listina základních práv a svobod - Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice 	<ul style="list-style-type: none"> - finanční podpora - pokles HDP - růst inflace - státní rozpočet (na daný rok)
Sociální	Technologické
<ul style="list-style-type: none"> - mobilita osob - růst počtu obyvatel - růst vnímání humanity - nezištnost dobrovolníků 	<ul style="list-style-type: none"> - podpora Ministerstva vnitra - vývoj IT - vývoj komunikačních technologií - vývoj infrastruktury

Na politické scéně se jeví jako velice důležitá Koncepce rozvoje dobrovolnictví v České republice. Jejím snahou, je co nejvíce podpořit rozvoj všech forem dobrovolnictví v České republice. To kromě vytvoření co nejlepších podmínek pro dobrovolnictví povede také k tomu, že se mezi veřejnost dostanou informace o dobrovolnictví jako takovém, ale také o možnostech zapojení se. V kategorii “ekonomické“ se pro oblast humanitární pomoci jeví jako velice kladné fakt, že existuje finanční podpora, která je mimo jiné uvolňována také

ze státního rozpočtu. Negativní je ovšem aktuální situace národní ekonomiky, kdy dochází k poklesu HDP a nárůstu inflace. Jak je možné vydedukovat z kolonky “sociální“, všechno vytváří vhodné podmínky pro humanitární projekty pojednávané v této práci. Mobilita osob, která je ještě podpořena vývojem infrastruktury uvedeném v kolonce “technologické“ umožňují přesuny osob z jedné strany republiky na druhou. Růst vnímání humanity mezi veřejností, nezištnost dobrovolníků a růst počtu obyvatelstva naznačují, že mezi obyvatelstvem existují předpoklady pro dostatečný příliv dobrovolníků. Co se týká kolonky “technologické“, tak kromě již zmiňovaného vývoje infrastruktury, zajišťuje vhodné podmínky pro projekty humanitární pomoci také vývoj IT a vývoj komunikačních technologií, neboť díky tomu je a bude možné efektivně řídit a koordinovat zásah a vysílání dobrovolníků do míst MU i na dálku, třeba z centrály vzdálené i 300 kilometrů od místa události. Dále také fakt, že tyto projekty jsou podporovány ze strany Ministerstva vnitra České republiky, je dobrá zpráva pro oblast humanitární pomoci, neboť dostávají finanční záštitu a tato finanční pomoc ulehčuje již tak napjatým rozpočtům neziskových organizací, nicméně Ministerstvo vnitra České republiky není jediným finančním podporovatelem.

8.2 Aplikace SWOT analýzy – Diakonie ČCE

Tato kapitola bude sloužit přímo pro praktické využití SWOT analýzy a její realizaci. Prvním krokem, který je nutné provést je stanovení si faktorů, neboli hodnot, které budou zaneseny do tabulky. Tyto faktory vychází z informací o projektu Příprava na mimořádné události a dobrovolnictví v jejich průběhu. Těmito faktory, které je nutné stanovit, jsou informace spadající do kategorie silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb.

Tyto faktory je možné spatřit v níže přiložené tabulce, která je již vyplněna, a pro lepší přehlednost jsou jednotlivá pole barevně odlišena. Odlišena jsou následovně, silné stránky mají červenou barvu, slabé stránky mají barvu modrou, pro příležitosti je zvolena zelená barva a na závěr hrozby, které mají barvu šedou.

Tabulka 3 – Matice SWOT analýzy – Diakonie ČCE (zdroj: vlastní)

	POMOCNÉ	ŠKODLIVÉ
VNITŘNÍ PŮVOD	<ul style="list-style-type: none"> - databáze dobrovolníků - odhodlání dobrovolníků - finanční podpora - poskytování psychické první pomoci 	<ul style="list-style-type: none"> - nízký počet dobrovolníků - vysoká očekávání dobrovolníků - omezený rozpočet - náročnost pro dobrovolníky
VNĚJŠÍ PŮVOD	<ul style="list-style-type: none"> - zvýšení zájmu o dobrovolnictví - zvýšení efektivity řešení krize - šíření mezi veřejnost - zviditelnění NO 	<ul style="list-style-type: none"> - nízký zájem o dobrovolnictví - odchod dobrovolníků - zastavení dotací - ztráta akreditace

Silné stránky, které představují interní záležitosti daného projektu, jsou:

- databáze dobrovolníků,
- odhodlání dobrovolníků,
- finanční podpora,
- poskytování psychické první pomoci.

Tabulka 4 – Silné stránky – Diakonie ČCE (zdroj: vlastní)

Silné stránky		
STRENGTHS		
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>
1 databáze dobrovolníků	4	0,3
2 odhodlání dobrovolníků	5	0,4
3 finanční podpora	2	0,1
4 poskytování psychické první pomoci	3	0,2
5		
Součet	4	

Bodová hodnota silných stránek je 4. Přičemž odhodlání dobrovolníků představuje nejsilnější položku, dosahuje hodnoty 2.

Slabé stránky, které představují interní záležitosti daného projektu, jsou:

- nízký počet dobrovolníků,
- vysoká očekávání dobrovolníků,
- omezený rozpočet,
- náročnost pro dobrovolníky.

Tabulka 5 – Slabé stránky – Diakonie ČCE (zdroj: vlastní)

Slabé stránky			
WEAKNESSES			
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
1	nízký počet dobrovolníků	5	-0,5
2	vysoká očekávání dobrovolníků	4	-0,3
3	omezený rozpočet	3	-0,1
4	náročnost pro dobrovolníky	2	-0,1
5			
			-4,2

Bodová hodnota slabých stránek je -4,2. Přičemž nízký počet dobrovolníků je nejslabší položkou, dosahuje hodnoty -2,5.

Příležitosti, které představují externí záležitosti daného projektu, jsou:

- zvýšení zájmu o dobrovolnictví,
- zvýšení efektivity řešení krize,
- šíření mezi veřejnost,
- zviditelnění NO.

Tabulka 6 – Příležitosti – Diakonie ČCE (zdroj: vlastní)

Příležitosti			
OPPORTUNITIES			
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
1	zvýšení zájmu o dobrovolnictví	4	0,3
2	zvýšení efektivity řešení krize	5	0,3
3	šíření mezi veřejnost	2	0,1
4	zviditelnění NO	3	0,3
5			
Součet			3,8

Bodová hodnota příležitostí je 3,8. Přičemž zvýšení efektivity řešení krize představuje nejsilnější položku, dosahuje hodnoty 1,5.

Hrozby, které představují externí záležitosti daného projektu, jsou:

- nízký zájem o dobrovolnictví,
- odchod dobrovolníků,
- zastavení dotací,
- ztráta akreditace.

Tabulka 7 – Hrozby – Diakonie ČCE (zdroj: vlastní)

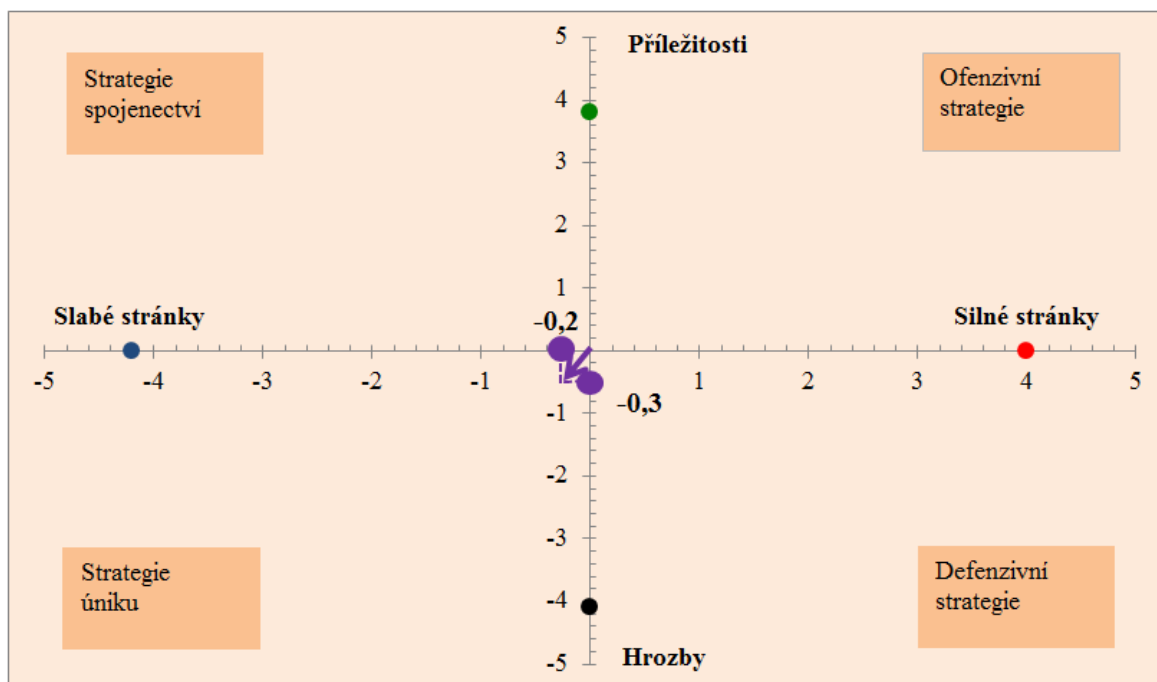
Hrozby			
THREATS			
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
1	nízký zájem o dobrovolnictví	5	-0,4
2	odchod dobrovolníků	4	-0,4
3	zastavení dotací	2	-0,1
4	ztráta akreditace	3	-0,1
5			
			-4,1

Bodová hodnota hrozeb je -4,1. Přičemž nízký příliv dobrovolníků představuje nejslabší položku, dosahuje hodnoty -2,5.

Po zjištění bodových hodnot jednotlivých položek z každé kategorie, je nutné stanovit rozdíl hodnot spadajících do kategorie interní, což jsou silné a slabé stránky, tak i rozdíl hodnot spadajících do kategorie externí, což jsou příležitosti a hrozby. Tyto hodnoty jsou:

- interní (-0,2) – osa X,
- externí (-0,3) – osa Y.

Tyto zjištěné hodnoty se posléze zanesou do grafu, na osu X budou zaneseny hodnoty z kategorie interní, na osu Y budou zaneseny hodnoty z kategorie externí. Po zanesení obou hodnot je možné si povšimnout, že strategií, na kterou je vhodné se zaměřit je Strategie ofenzivní.

Obrázek 2 – SWOT graf – Diakonie ČCE (zdroj: vlastní)

8.2.1 Vyhodnocení zjištění

Z grafu je patrné, že vhodná strategie pro zlepšení projektu je Strategie úniku. To znamená, že projekt se vyskytuje v nepříznivém prostředí, je nutné snížit dopady hrozeb nebo změnit prostředí realizace činnosti.

Jak již matice a graf napovídá, je nejrizikovější kategorie “hrozby“, která nasbírala -4,1 bodu. Celkové rozdělení kategorií podle bodového ohodnocení je následující:

- silné stránky – 4 body,
- příležitosti – 3,8 bodu,
- slabé stránky – -4,2 bodu,
- hrozby – -4,1 bodu.

Z tohoto zjištění vyplývá fakt, že je nutné provedení opatření na snížení hrozeb plynoucích z hrozeb projektu. V hrozbách jsou uvedeny položky “nízký zájem o dobrovolnictví“, “odchod dobrovolníků“, “zastavení dotací“ a “ztráta akreditace“. Podobné položky, které souvisí s hrozbami, se nachází také v kolonce slabé stránky, zde se vyskytuje “nízký počet dobrovolníků“, “vysoká očekávání dobrovolníků“, “omezený rozpočet“ a “náročnost pro dobrovolníky“.

8.3 Aplikace SWOT analýzy – ADRA Česká republika

Tabulka 8 – Matice SWOT analýzy – ADRA Česká republika (zdroj: vlastní)

	POMOCNÉ	ŠKODLIVÉ
VNITŘNÍ PŮVOD	<ul style="list-style-type: none"> - odhodlání dobrovolníků - finanční záštita - poskytování psychosociální pomoci - mnoho dobrovolnických center 	<ul style="list-style-type: none"> - školení až během MU - omezený rozpočet - žádná databáze dobrovolníků - nízký počet vlastních dobrovolníků
VNĚJŠÍ PŮVOD	<ul style="list-style-type: none"> - zvýšení efektivity řešení MU - zviditelnění NO - zvýšení zájmu o dobrovolnictví - šíření mezi veřejnost 	<ul style="list-style-type: none"> - ztráta akreditace - nízký zájem o dobrovolnictví - nekompetence dobrovolníků - zastavení dotací

Silné stránky, které představují interní záležitosti daného projektu, jsou:

- odhodlání dobrovolníků,
- finanční záštita,
- poskytování psychosociální pomoci,
- mnoho dobrovolnických center.

Tabulka 9 – Silné stránky – ADRA Česká republika (zdroj: vlastní)

Silné stránky		
STRENGTHS		
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>
1 odhodlání dobrovolníků	3	0,2
2 finanční záštita	2	0,1
3 poskytování psychosociální pomoci	4	0,2
4 mnoho dobrovolnických center	5	0,5
5		
Součet	4,1	

Bodová hodnota silných stránek je 4,1. Přičemž mnoho dobrovolnických center představuje nejsilnější položku, která dosahuje hodnoty 2,5.

Slabé stránky, které představují interní záležitosti daného projektu, jsou:

- školení až během MU,
- omezený rozpočet,
- žádná databáze dobrovolníků,
- nízký počet vlastních dobrovolníků.

Tabulka 10 – Slabé stránky – ADRA Česká republika (zdroj: vlastní)

Slabé stránky			
WEAKNESSES			
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
1	školení až během MU	4	-0,3
2	omezený rozpočet	2	-0,1
3	žádná databáze dobrovolníků	5	-0,5
4	nízký počet vlastních dobrovolníků	3	-0,1
5			
			-4,2

Bodová hodnota slabých stránek je -4,2. Přičemž žádná databáze dobrovolníků představuje nejslabší položku, která dosahuje hodnoty -2,5.

Příležitosti, které představují externí záležitosti daného projektu, jsou:

- zvýšení efektivity řešení MU,
- zviditelnění NO,
- zvýšení zájmu o dobrovolnictví,
- šíření mezi veřejnost.

Tabulka 11 – Příležitosti – ADRA Česká republika (zdroj: vlastní)

Příležitosti			
OPPORTUNITIES			
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
1	zvýšení efektivity řešení MU	5	0,4
2	zviditelnění NO	3	0,2
3	zvýšení zájmu o dobrovolnictví	4	0,3
4	šíření mezi veřejnost	2	0,1
5			
Součet		4	

Bodová hodnota příležitostí je 4. Přičemž zvýšení efektivity řešení MU představuje nejsilnější položku, která dosahuje hodnoty 2.

Příležitosti, které představují externí záležitosti daného projektu, jsou:

- ztráta akreditace,
- nízký zájem o dobrovolnictví,
- nekompetence dobrovolníků,
- zastavení dotací.

Tabulka 12 – Hrozby – ADRA Česká republika (zdroj: vlastní)

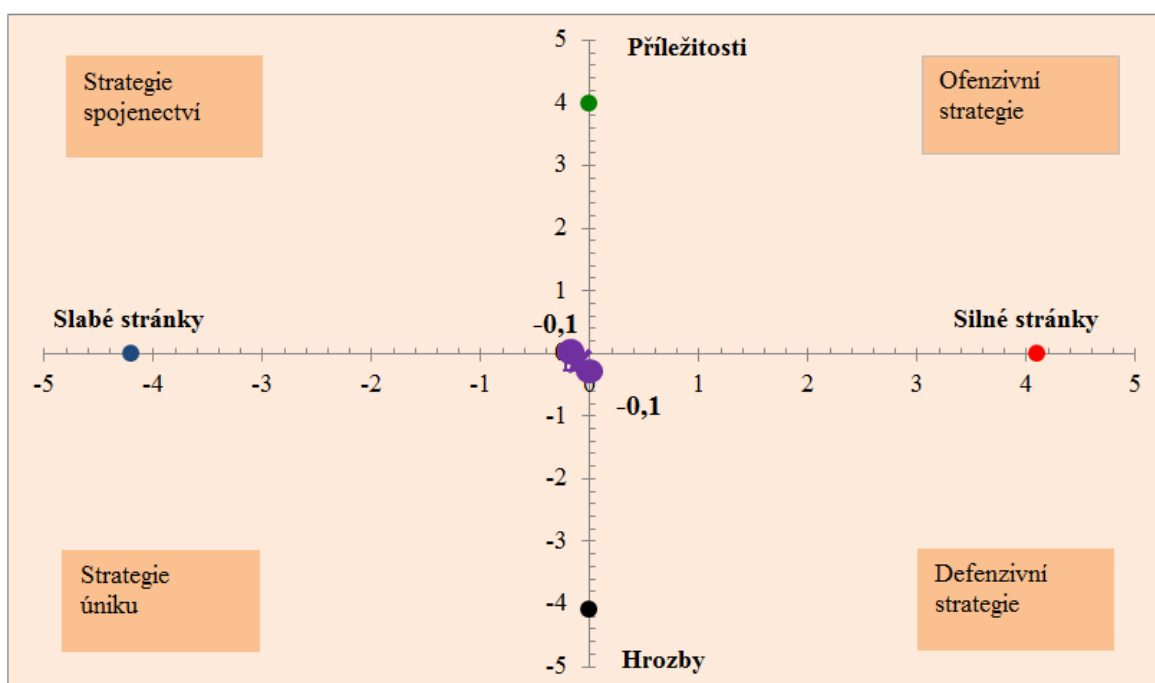
Hrozby			
THREATS			
	<i>důležitost</i>	<i>hodnocení</i>	
1	ztráta akreditace	3	-0,2
2	nízký zájem o dobrovolnictví	4	-0,2
3	nekompetence dobrovolníků	5	-0,5
4	zastavení dotací	2	-0,1
5			
		-4,1	

Bodová hodnota hrozeb je -4,1. Přičemž zvýšení efektivity řešení MU představuje nejsilnější položku, která dosahuje hodnoty 2.

Po zjištění bodových hodnot jednotlivých položek z každé kategorie, je nutné stanovit rozdíl hodnot spadajících do kategorie interní, což jsou silné a slabé stránky, ale také rozdíl hodnot spadajících do kategorie externí, což jsou příležitosti a hrozby. Tyto hodnoty jsou:

- interní (-0,1) – osa X,
- externí (-0,1) – osa Y.

Tyto zjištěné hodnoty se posléze zanesou do grafu, na osu X budou zaneseny hodnoty z kategorie interní, na osu Y budou zaneseny hodnoty z kategorie externí. Po zanesení obou hodnot je možné si povšimnout, že strategií, na kterou je vhodné se zaměřit je Strategie úniku.

Obrázek 3 – SWOT graf – ADRA Česká republika (zdroj: vlastní)

8.3.1 Vyhodnocení zjištění

Z grafu je patrné, že vhodná strategie pro zlepšení projektu je Strategie úniku. To znamená, že projekt se vyskytuje v nepříznivém prostředí, je nutné snížit dopady hrozeb nebo změnit prostředí realizace činnosti.

Jak již matice a graf napovídá, nejrizikovější kategorií jsou "slabé stránky". Tato kategorie dosahuje hodnoty -4,1 bodu. Celkové rozdělení kategorií podle bodového ohodnocení je následující:

- silné stránky – 4,1 bodu,

- příležitosti – 4 body,
- slabé stránky – -4,2 bodu,
- hrozby – -4,1 bodu.

Z tohoto zjištění vyplývajícím faktem je, že je nutné provést opatření na snížení hrozeb a rizik plynoucích ze “slabých stránek“ a “hrozeb“ projektu. Ve slabých stránkách jsou uvedeny položky jako “školení až během MU“, “omezený rozpočet“, “žádná databáze dobrovolníků“ a “nízký počet vlastních dobrovolníků“. V hrozbách jsou uvedeny položky “ztráta akreditace“, “nízký příliv dobrovolníků“, “nekompetence dobrovolníků“ a “zastavení dotací“.

8.4 Polostrukturovaný rozhovor – Diakonie ČCE

Během vypracovávání diplomové práce byl proveden polostrukturovaný rozhovor s pracovníkem sekce humanitární pomoci v České republice v rámci neziskové organizace Diakonie ČCE. Před samotným rozhovorem byla určena přibližná kostra rozhovoru, který byl ovšem v průběhu dynamicky doplňován a rozvíjen o další otázky.

Otázky, které byly v průběhu rozhovoru položeny, jsou následující:

- Existuje nějaká databáze dobrovolníků?
- Jakým způsobem dochází k „mobilizaci“ dobrovolníků?
- Jakým způsobem probíhá nasazení dobrovolníků?
- Jsou v terénu koordinátoři?
- Kolik těchto vedoucích působí v terénu?
- Kdo všechno působí v místě mimořádné události?
- Jakým způsobem jsou dobrovolníci připravováni?
- Jsou tato školení nějakým způsobem vyhodnocována?
- Vyskytly se v průběhu realizace tohoto projektu nějaké problémy?
- Co myslíte tím přílišná očekávání?
- Jaký je běžný roční přírůstek dobrovolníků?

Samotný přepis konverzace je možné nalézt v přílohové části této práce.

8.5 Polostrukturovaný rozhovor – ADRA Česká republika

Rovněž byl proveden polostrukturovaný rozhovor s pracovníkem sekce humanitární pomoci v rámci neziskové organizace ADRA Česká republika. Také před tímto rozhovorem

byla stanovena orientační kostra rozhovoru, avšak v jeho průběhu docházelo k dynamické úpravě a rozvoji kladených otázek.

Otázky, které byly v průběhu rozhovoru kladeny, jsou následující:

- Kolik dobrovolníků v rámci tohoto projektu působí?
- Dobrovolníci, kteří se přihlásí během povodní, jsou nějakým způsobem školeni?
- Jsou nějakým způsobem tito koordinátoři školeni?
- Jaké jsou činnosti koordinátora?
- Co tento monitoring obnáší?
- Jsou v terénu nějaká centra, která poskytují dobrovolníkům zázemí?
- Dochází k nějakému střídání dobrovolníků?
- Jakým způsobem jsou dobrovolníci svoláváni?
- Jsou známy nějaké problémy nebo nedostatky v rámci tohoto projektu?

Samotný přepis konverzace je možné nalézt v přílohové části této práce.

9 NÁVRH ZEFEKTIVNĚNÍ HUMANITÁRNÍCH OPERACÍ

Jak již vyplývá z dříve uvedených zjištění, jedním z největších nedostatků operací humanitární pomoci prováděné jak neziskovou organizací Diakonie ČCE, tak i neziskovou organizací ADRA Česká republika, je především nedostatek osob, které by tuto pomoc prováděly, tedy dobrovolníků. Vhodné by bylo zavedení databáze dobrovolníků, která by byla společná pro organizaci Diakonie ČCE a organizaci ADRA Česká republika, s tím, že by bylo možné tuto databázi rozšířit o další neziskové organizace, které realizují programy přípravy dobrovolníků a jejich následné nasazení v terénu během mimořádně události, jmenovitě povodní. Na straně Diakonie ČCE je nedostatkem fakt, že jejich databáze dobrovolníků dosahuje zhruba 150 osob. Takto nízký stav byl způsoben zavedením nařízení GDPR, neboli nařízení o ochraně osobních údajů. Toto nařízení způsobilo, že bylo nutné zkontaktovat každou osobu registrovanou v databázi. Protože velké množství osob na kontaktování nereagovalo, bylo rozhodnuto upustit od kontaktování a rovnou se přistoupilo ke kroku vymazání všech osob v databázi. Na straně ADRA Česká republika je problémem to, že existuje pouze databáze koordinátorů, kterých se v databázi nachází zhruba 40. Avšak klasičtí dobrovolníci, kteří by prováděli manuální práce spojené s odklizením škod způsobených povodněmi, se v databázi nenachází. To znamená, že nedostatkem je fakt, že není opora v dobrovolnících, kteří by byli zkušení a předem vycvičeni pro zásah.

Zřízením databáze dobrovolníků, společné pro dvě výše zmíněné neziskové organizace, případně pro neziskové organizace se stejnými nebo velice podobnými projekty, by bylo dosaženo skutečnosti, že by existovala dobrovolnická základna, kterou by bylo možné udržovat, rozvíjet a zdokonalovat pro potřeby budoucího nasazení. Také by celkový chod byl z hlediska financí vázajících se na rozpočet jednotlivých neziskových organizací nižší, neboť by došlo k rozdělení nákladů na chod mezi všechny zúčastněné neziskové organizace.

Zefektivnění humanitární pomoci představuje navržení databáze dobrovolníků, která by pracovala a evidovala informace o dobrovolnících, povodních a školeních. Tyto tři kategorie by představovaly samotné entity navrhované databáze.

V obdobích mimo MU by správce databáze prováděl evidenci nově příchozích dobrovolníků a zaváděl je do systému. Sledoval by, kdy a jakých školení se dobrovolník účastnil a posílal pozvánky na nadcházející vzdělávací akce a školení.

V době, kdy by došlo k vypuknutí mimořádné události, by zodpovědní členové jednotlivých zainteresovaných neziskových organizací vstoupili do této databáze. Zde by si podle předem naplánovaných požadavků na počet dobrovolníků zvolili požadované množství osob. Tyto osoby by posléze zkontaktovali, zjistili, jestli mají možnost zúčastnit se zásahu v terénu a sdělili jim souřadnice a místo, kde se mají hlásit v místě zásahu. Tento úkon by provedli všichni zástupci neziskových organizací, které by u dané mimořádné události zasahovaly.

9.1 Databáze dobrovolníků

Databáze dobrovolníků je vhodná pro všechny neziskové organizace, které poskytují humanitární pomoc během mimořádných událostí. V případě této práce se jedná o povodeň. V rámci zmiňované databáze dobrovolníků, by bylo vhodné, aby byla společná alespoň pro v této práci zmiňované a pojednávané neziskové organizace Diakonie ČCE a ADRA Česká republika, případně by bylo možné rozšířit přístup pro více neziskových organizací, které mají program zabývající se přípravou dobrovolníků pro potřeby zásahu během mimořádných událostí. V takovém případě by došlo k rozdělení nákladů na provoz a správu databáze, ale také na školení a přípravu dobrovolníků, mezi více organizací. To by v reálu znamenalo menší finanční zatížení pro jednotlivé subjekty. Nicméně by se to v reálu projevilo tak, že by tyto neziskové organizace měly za sebou databázi lidí, kteří jsou maximálně připraveni provádět činnosti, které se od nich očekávají, s co největším účinkem a efektivností.

9.1.1 Entity a atributy

Každá entita, se kterou databáze pracuje, musí mít přiřazeny atributy, což jsou určité údaje nebo vlastnosti, na základě kterých je daná entita odlišitelná. Pro potřeby zde navrhované databáze, která by byla využitelná pro neziskové organizace zaměřující se na přípravu dobrovolníků a jejich následné nasazení v terénu, jsou stanoveny tři entity. Těmito entitami jsou následující kategorie:

- dobrovolník,
- povodeň,
- školení.

Tabulka 13 – Atributy dobrovolníka (zdroj: vlastní)

Entita	Atributy	Zkratky atributů
Dobrovolník	#ID	d_id
	jméno	d_jm
	příjmení	d_pr
	pohlaví	d_poh
	rok narození	d_rn
	bydliště	d_byd
	telefon	d_tel
	email	d_em
	zkušenosti z terénu	d_zt
	absolvovaná školení	d_as

Atributy náležící k entitě dobrovolník jsou ID, které bude primárně sloužit na identifikaci konkrétního dobrovolníka. Toto číslo mu bude přiřazeno při zakládání karty dobrovolníka v databázi. Dále se budou evidovat údaje jako jméno, příjmení, bydliště a podobně. Atributy jako zkušenosti z terénu a absolvovaná školení se budou postupně doplňovat podle jednotlivých účastí.

Tabulka 14 – Atributy povodně (zdroj: vlastní)

Entita	Atributy	Zkratky atributů
Povodeň	#ID	#p_id
	rok	p_r
	místo	p_mi
	rozsah	p_roz
	počet dobrovolníků	p_pd

Atributy náležící k entitě školení jsou ID, které bude primárně sloužit na identifikaci konkrétní povodně. Toto číslo bude přiřazeno konkrétní povodni při jejím vkládání do databáze. Dále se budou evidovat údaje jako rok a místo povodně, její rozsah a počet dobrovolníků, kteří u dané povodně zasahovali.

Tabulka 15 – Atributy školení (zdroj: vlastní)

Entita	Atributy	Zkratky atributů
Školení	#ID	#s_id
	měsíc	s_me
	rok	s_r
	místo	s_mi
	typ školení	s_ts

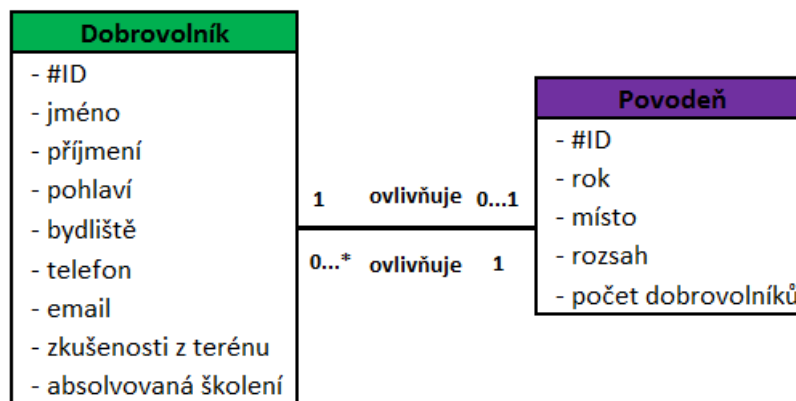
Atributy náležící k entitě školení jsou ID, které bude primárně sloužit na identifikaci konkrétního školení. Toto číslo bude přiřazeno konkrétnímu školení při jeho vkládání do databáze. Dále se budou evidovat údaje jako měsíc a rok uskutečnění školení, jeho místo a o jaký typ školení se jedná.

9.1.2 Vazby entit a atributů

Každé ze zde uváděných entit byly přiřazeny jejich atributy. Mezi jednotlivými entitami jsou vzájemné vazby. Tyto vazby jsou vyobrazeny pomocí čar spojujících jednotlivé entity, u těchto čar, se rovněž vyskytují popisky, které upřesňují samostatné vazby. Těmito vazbami jsou:

- ovlivňuje,
- účastní se.

Také jsou u jednotlivých entit a jejich vazeb přidělena čísla, která určují, kolik dobrovolníků ovlivňuje povodeň, nebo je ovlivněno povodní, případně kolik dobrovolníků se účastní školení, případně je tímto školením ovlivněno. Číslice, které se u vazeb vyskytují, mají svůj význam. Číslice 0 znamená, že se daná entita nevyskytuje. Naopak číslice 1 znamená, že se entita vyskytuje. Symbol * znamená, že se vyskytuje n-té množství entit.

Obrázek 4 – Příklad vazby entit (zdroj: vlastní)

9.1.3 Popis atributů a domén

V následující podkapitole je nutné stanovit k atributům jednotlivých entit jejich domény. Domény jsou jednoznačná jména pro vybrané atributy, to znamená, že jsou přiřazeny předem definované odpovědi pro určité atributy.

Tabulka 16 – Přiřazení domén atributům (zdroj: vlastní)

Entita	Atribut	Doména
Dobrovolník	d_poh	muž/žena
	d_rn	1968, 1969, 1970, ..., 2002
	d_as	vstupní, víkendové, vedoucích základen, psychické pomoci
Povodeň	p_r	2000, 2001, 2002, 2003, 2004, ..., 2030
	p_roz	malý, velký, střední
	p_pd	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ..., 1000
Školení	s_me	leden, únor, březen, ..., prosinec
	s_r	2000, 2001, 2002, 2003, 2004, ..., 2030
	s_ts	vstupní, víkendové, vedoucích základen, psychické pomoci

To znamená, že výběr údajů k výše uvedeným atributům, by byl prováděn z předem vytvořeného seznamu. V tomto seznamu by došlo ke zvolení požadovaného údaje.

9.1.4 Struktura informačního systému

V této podkapitole je uvedeno, jak by vypadal formulář, se kterým by databáze pracovala. Jsou zde uvedeny všechny tři entity a jejich atributy, které jsou důležité pro fungování databáze dobrovolníků.

Tabulka 17 – Databázová tabulka (zdroj: vlastní)

Dobrovolník	
ID	
jméno	
příjmení	
pohlaví	
rok narození	
bydliště	
telefon	
email	
zkušenosti z terénu	
absolvovaná školení	
Povodeň	
ID	
rok	
místo	
rozsah	
počet dobrovolníků	
Školení	
ID	
měsíc	
rok	
místo	
typ školení	

9.1.5 Kontrola funkčnosti databáze

V této kapitole je uveden formulář, se kterým by databáze pracovala, avšak pro lepší představu konečné podoby, ale taky jakožto forma ověření, zda je daná databázová struktura funkční, je již tento formulář vyplněn.

Tabulka 18 – Vyplněná databázová tabulka (zdroj: vlastní)

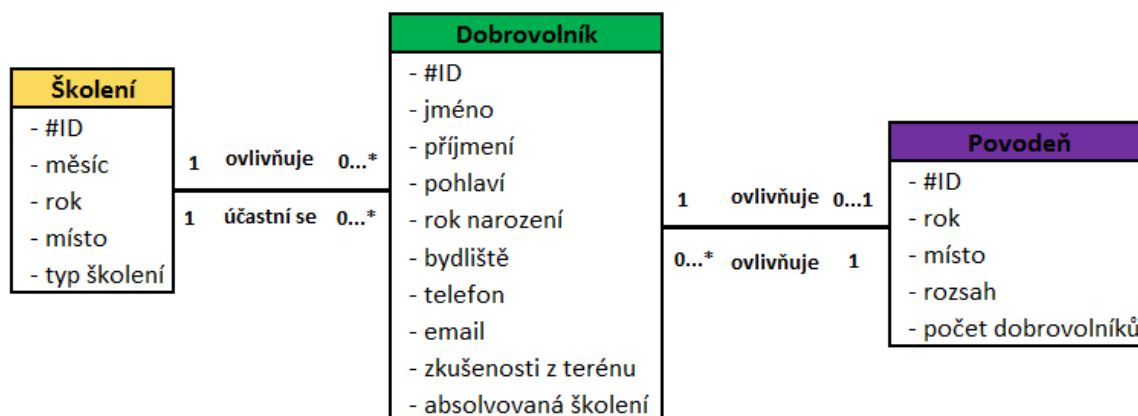
Dobrovolník	
ID	#124
jméno	Karel
příjmení	Novák
pohlaví	muž
rok narození	1993
bydliště	Hodonín
telefon	728 692 134
email	k.novak@seznam.cz
zkušenosti z terénu	2010, 2013
absolvovaná školení	vstupní
Povodeň	
ID	#13
rok	2010
místo	Morava
rozsah	velký
počet dobrovolníků	124
Školení	
ID	#24
měsíc	leden
rok	2020
místo	Praha
typ školení	víkendové

Jelikož se do databáze uvádí také údaje jako je jméno, příjmení, telefonní číslo, email, ale také bydliště, je nutné zájemce o dobrovolnictví předem informovat a požadovat vyplnění souhlasu se zpracováním údajů dle nového nařízení o ochraně osobních údajů, neboli GDPR. Nicméně i tak by se jednalo o databázi, která by byla přístupná pouze pověřeným osobám, nikoliv veřejnosti.

9.1.6 Realizace konceptuálního datového schématu

Na níže přiloženém obrázku je možné si udělat představu o konceptuálním datovém schématu. Jsou zde uvedeny všechny entity, se kterými bude navrhovaná databáze pracovat a atributy, které jsou přiřazeny jednotlivým entitám. Je zde možné si povšimnout, co ovliv-

ňuje dobrovolníka, případně co ovlivňuje dobrovolník sám nebo čeho se účastní na základě jasně patrných vazeb mezi danými entitami.

Obrázek 5 – Konceptuální datové schéma (zdroj: vlastní)

9.1.7 Logické datové schéma

V této podkapitole zpracované logické datové schéma je rozvinutím konceptuálního datového schématu. Oproti konceptuálnímu datovému schématu je zde uveden formát, domény a typ typologie. Ve sloupci formát se pracuje s údaji, kterými jsou:

- integer – zápis v podobě celých čísel,
- string – zápis v podobě textu,
- list – zápis z předdefinovaného seznamu domén.

Tabulka 19 – Logický datový model (zdroj: vlastní)

Entita	Atribut	Atributová zkratka	Formát	Doména	Typ typologie
Dobrovolník	#ID	d_id	integer		bod
	jméno	d_jm	string		
	příjmení	d_pr	string		
	pohlaví	d_poh	list	muž/žena	
	rok narození	d_rn	list	1968, 1969, 1970, ..., 2002	
	bydliště	d_byd	string		
	telefon	d_tel	integer		

	email	d_em	string		
	zkušenosti z terénu	d_zt	string		
	absolvovaná školení	d_as	list	vstupní, víkendové, vedoucích základen, psychické pomoci	
Povodeň	#ID	p_id	integer		bod
	rok	p_r	integer	2000, 2001, 2002, 2003, 2004, ..., 2030	
	místo	p_mi	string		
	rozsah	p_roz	list	malý, velký, střední	
	počet dobrovolníků	p_pd	list	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, ..., 1000	
Školení	#ID	s_id	integer		bod
	měsíc	s_me	list	leden, únor, březen, ..., prosinec	
	rok	s_r	list	2000, 2001, 2002, 2003, 2004, ..., 2030	
	místo	s_mi	string		
	typ školení	s_ts	list	vstupní, víkendové, vedoucích základen, psychické pomoci	

V rámci této databáze a její struktury je počítáno také s nařízením o ochraně osobních údajů, neboli GDPR. Proto každý, kdo by se chtěl přihlásit jako dobrovolník a být evidován v této databázi, musí být obeznámen s uchováním osobních údajů a musí s ním souhlasit. V jiném případě nemůže být evidován jakožto dobrovolník.

Pro potřeby, kterými je využívání datového schématu v geografickém informačním systému, byl zaveden také typ typologie, který upřesňuje, jakým způsobem budou konkrétní informace vkládány do grafické podoby v počítačovém programu GIS. Toto zobrazení bude pomocí vektorové informace, která bude mít podobu bodu.

9.2 Scénář využívající navrhovanou databázi

Jak již bylo dříve uvedeno, největším nedostatkem obou neziskových organizací, Diakonie ČCE a ADRA Česká republika, je nedostatečné množství dobrovolníků. V případě organizace ADRA Česká republika je problém také v tom, že z důvodu absence databáze dobro-

volníků, musí v době MU využívat dobrovolníky, kteří dostanou jenom krátkou instruktáž před samotným nasazením v terénu, tzv. brífink.

Těmto problémům je možné předejít právě zavedením společné databáze dobrovolníků. Tito by byli průběžně školeni a cvičeni a celkově by byly zlepšovány jejich schopnosti a dovednosti. Dalo by se říct, že tyto neziskové organizace, které by využívaly navrhovanou databázi, by si své dobrovolníky vychovávaly.

Scénář sloužící pro práci s databází je vhodné rozdělit, pro lepší orientaci a organizaci práce, do dvou režimů. Těmito dvěma zmiňovanými režimy jsou:

- režim v době klidu – činnosti realizované v době, kdy se nevyskytuje MU,
- režim v době povodní – činnosti v době, kdy probíhá MU.

9.2.1 Režim v době klidu

Tento režim je primárně zaměřen na “výchovu“ dobrovolníků a jejich správu v rámci databáze. Operátor databáze má na starosti následující činnosti:

- evidence nových dobrovolníků,
- správa stávajících dobrovolníků,
- přihlašování na vzdělávací akce.

Evidence nových dobrovolníků znamená, že v případě, kdy se přihlásí nový dobrovolník, operátor databáze provede následující kroky:

- vezme požadované údaje dobrovolníka,
- založí novou kartu dobrovolníka,
- vyplní požadované údaje do karty dobrovolníka,
- kartu dobrovolníka uloží do systému,
- přihlásí dobrovolníka na vstupní školení,
- informuje dobrovolníka o přihlášení na vstupní školení,
- po absolvování školení zaeviduje toto školení do karty dobrovolníka.

V případě, že bude naplánována nová vzdělávací akce, operátor databáze provede následující kroky:

- zanesse vzdělávací akci do databáze,
- rozešle pozvánky na vzdělávací akci stávajícím dobrovolníkům,
- vyčká na odezvu od dobrovolníků,

- dobrovolníky přihlásí na danou vzdělávací akci,
- informuje dobrovolníky o přihlášení na vzdělávací akci,
- vzdělávací akci zapíše v kartě dobrovolníka do absolvovaných školení.

9.2.2 Režim v době povodní

Tento databázový režim představuje režim, kvůli kterému byla primárně navrhována tato databáze. Cílem je usnadnit a urychlit kontaktování dobrovolníků, ale také poskytnout organizacím jistotu ohledně schopností a dovedností dobrovolníků, neboť tito byli v průběhu “režimu v době klidu“ vychovávaní a průběžně cvičeni a celkově zdokonalováni jejich schopnosti a dovednosti.

Tudíž scénářem ohledně práce s databází v rámci tohoto režimu, je následující:

- na základě aktuální situace je stanoveno potřebné množství dobrovolníků,
- zástupci zainteresovaných neziskových organizací vstupují do databáze,
- vybírají potřebné množství dobrovolníků s ohledem na jejich geografickou polohu,
- vybrané dobrovolníky kontaktují telefonicky, případně emailem,
- vyčkají na jejich odezvu,
- v systému zaznačí, že daní dobrovolníci jsou rezervováni konkrétní organizací,
- odešle dobrovolníkům souřadnice, kde se mají hlásit,
- v systému zaznačí, že dobrovolníci jsou vysláni do terénu,
- po skončení povodní je do karty dobrovolníka zapsána tato zkušenost z terénu.

ZÁVĚR

Jelikož je současná, dalo by se říci moderní lidská společnost, založena na ideálech humanismu a filantropie, je nutné z hlediska dalšího vývoje jak lidského života, tak i této lidské společnosti neustále rozvíjet a zdokonalovat humanitární pomoc. Je to proto, že každý jedinec má svá neodlučitelná lidská práva. Ta mu musí být zajištěna za každých okolností. A protože se říká, že řetěz je jenom tak silný, jak jeho nejslabší článek, je nutné, aby se právě těmto osobám, které jsou na tom aktuálně nejhůře, pomáhalo postavit se zpět na nohy. Proto by každý z nás měl mít povědomí o humanitární pomoci, ale také je nutné znát způsoby, jakými je možné těmto snahám přispět vlastní silou. Touto silou je dobrovolnictví, které sice nestojí mnoho peněz a pro jedince neposkytuje žádnou finanční odměnu, ale pro lidi v nouzi tato pomoc představuje mnohem více, než by bylo možné vyjádřit vším zlatem, které se vyskytuje na této planetě. Neboť i dobrý skutek a úmysl znamená víc, než peníze.

V rámci této práce bylo definováno, co je to humanitární pomoc, ale také jaká je její minulost a to co vedlo k aktuální podobě. Také je zde pojednáno o mimořádných událostech a jejich dělení. Jsou zde popsány dvě neziskové organizace a jejich programy humanitární pomoci, které jsou dále analyzovány a z výsledků analýz jsou vyvozeny závěry. Na zjištěné nedostatky je navrženo opatření, které by mohlo vést k zefektivnění humanitární pomoci z hlediska budoucích mimořádných událostí na našem území.

Byl navržen datový model databáze dobrovolníků, která by byla společná pro více neziskových organizací s podobným programem. K této navržené databázi byl navržen scénář jejího používání, ať už v době mimořádné události, tak i v době klidu.

Myslím, že navržená databáze a scénář, s jakým by byla používána, může usnadnit práci s dobrovolníky, jak jejich školení, tak i jejich vyslání do terénu. Díky této databázi budou mít zainteresované neziskové organizace jistotu a důvěru v schopnosti jimi vysílaných dobrovolníků do terénu. Protože jenom dobře vycvičený člověk, který je připraven na všechna úskalí, která na něj v terénu čekají a dokáže je předvídat, je schopen provádět adekvátní a kvalifikovanou pomoc lidem v nouzi.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAŠTECKÁ, Bohumila. Terénní krizová práce: psychosociální intervenční týmy. Praha: Grada Publishing, 2005. ISBN 9788024707082.
- [2] BERISTAIN, Carlos. Humanitarian Aid Work: A Critical Approach. 3rd edition. Filadelfie: University of Pennsylvania Press, 2008. ISBN 978-0-8122-2053-7.
- [3] BÍLKOVÁ, Veronika a Marek JUKL, ed. Mezinárodní humanitární právo: odpovědi na vaše otázky. Praha: Český červený kříž, c2009. ISBN 978-80-87036-37-2.
- [4] BOOKMILLER, Kirsten. The United Nations. 2nd ed. New York: Chelsea House, 2008. ISBN 978-0-7910-9540-9.
- [5] DITRICOVÁ, Petra a Marek JUKL. Základní prameny mezinárodního humanitárního práva. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - VHÚ Praha, 2017. ISBN 978-80-7278-698-5.
- [6] DOSTÁL, Jakub a Jana SOUKUPOVÁ, ed. Dobrovolnictví a nestátní neziskové organizace při řešení následků povodní v ČR. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-6713-4.
- [7] FRANKS, Suzanne. Reporting Disasters: Famine, Aid, Politics and the Media. London: Hurst Publishers, 2014. ISBN 978-1849042888.
- [8] KAISER, Andrew. Encountering China: The Evolution of Timothy Richard's Missionary Thought (1870-1891). Eugene: Pickwick Publications, 2019. ISBN 978-1-5326-6415-1.
- [9] MOOREHEAD, Caroline. Dunant's Dream: War, Switzerland, and the History of the Red Cross. 2nd ed. New York: Carroll & Graf Pub, 1999. ISBN 978-0786706099.
- [10] MUSICK, Marc a John WILSON. Volunteers: A Social Profile. Bloomington: Indiana University Press, 2007. ISBN 978-0253349293.
- [11] OPPENHEIMER, Melanie. Volunteering: Why we can't survive without it. Sydney: UNSW Press, 2008. ISBN 9781742240435.
- [12] PAYTON, Robert a Michael MOODY. Understanding Philanthropy: Its Meaning and Mission. Bloomington: Indiana University Press, 2008. ISBN 978-0253350497.

- [13] REICH, Rob, Chiara CORDELLI a Lucy BERNHOLZ. *Philanthropy in Democratic Societies: History, Institutions, Values*. Chicago: University of Chicago Press, 2016. ISBN 978-0226335643.
- [14] SMETANA, Marek. *Humanitární pomoc při zvládnání rozsáhlých mimořádných událostí*. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2013. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-138-5.
- [15] ŠTĚTINA, Jiří. *Zdravotnictví a integrovaný záchranný systém při hromadných neštěstích a katastrofách*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-4578-7.
- [16] SWOT analýza - ManagementMania.com. [online]. Copyright © 2011 [cit. 16.11.2019]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/swot-analyza>
- [17] Pomoc při povodních. Pomoc při povodních [online]. Copyright © 2019 [cit. 18.11.2019]. Dostupné z: <https://povodne.diakonie.cz/>
- [18] Diakonické hodnoty. Diakonické hodnoty [online]. Copyright © 2019 [cit. 18.11.2019]. Dostupné z: <https://hodnoty.diakonie.cz/>
- [19] SWOT analýza a její využití. Ecommerce Bridge Česko [online]. Copyright © 2018 [cit. 22.11.2019]. Dostupné z: <https://www.ecommercebridge.cz/swot-analyza-a-jeji-vyuziti/>
- [20] NEZISKOVKY - Typy neziskových organizací Fakta o NNO . NEZISKOVKY - [online]. [cit. 22.11.2019]. Dostupné z: https://www.neziskovky.cz/clanky/511_692/fakta_typy-neziskovych-organizaci/
- [21] Co je to mezinárodní humanitární právo?. Český Červený kříž [online]. [cit. 25.11.2019]. Dostupné z: <https://www.cervenkykruz.eu/cz/mhp/cojemhp.htm>
- [22] Humanita – Sociologická encyklopedie. [online]. [cit. 27.11.2019] Dostupné z: <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Humanita>
- [23] Deliver Humanitarian Aid | United Nations. Welcome to the United Nations [online]. [cit. 27.11.2019] Dostupné z: <https://www.un.org/en/sections/what-we-do/deliver-humanitarian-aid/>

- [24] 254/2001 Sb. Vodní zákon. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © [cit. 08.01.2020]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-254>
- [25] Humanitární summit: Společná lidskost. Unit Nations [online]. [cit. 12.01.2020]. Dostupné z: <https://www.osn.cz/humanitarni-summit-spolecna-lidskost/>
- [26] Co jsou to mimořádné události? [online]. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/mimoradne-udalosti/zakladni-informace/co-jsou-to-mimoradne-udalosti.html>
- [27] Co je to povodeň? [online]. [cit. 15.1.2020] Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-verejnost/mimoradne-udalosti/povodne/co-je-to-povoden.html>
- [28] Struktura Diakonie. Diakonie ČCE [online]. Copyright © 2020 [cit. 09.02.2020]. Dostupné z: <https://www.diakonie.cz/o-diakonii/struktura-diakonie/>
- [29] Soubor:Maslowova pyramida potřeb - černobíle.jpg – Wikipedie. [online]. [cit. 16.02.2020] Dostupné z: https://cs.m.wikipedia.org/wiki/Soubor:Maslowova_pyramida_potreb_-_cernobile.jpg
- [30] Nouzové ubytování - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 24.02.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nouzove-ubytovani.aspx>
- [31] Co jsou stupně povodňové aktivity?. Havarijníplany.cz [online]. [cit. 29.2.2020] Dostupné z: <http://www.havarijnip lany.cz/clanek/co-jsou-stupne-povodnove-aktivity>
- [32] Nouzové přežití - Ministerstvo vnitra České republiky. Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Copyright © 2019 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 09.03.2020]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/nouzove-preziti-792813.aspx>
- [33] Evakuace, Portál krizového řízení HZS JmK. Portál krizového řízení HZS JmK [online]. Copyright © 2001 [cit. 11.03.2020]. Dostupné z: <http://krizport.firebrno.cz/navody/evakuace>

- [34] O nás. ADRA Česká republika [online]. Copyright © 2014 ADRA [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/o-nas>
- [35] Dobrovolnická činnost při mimořádné události. ADRA Česká republika [online]. Copyright © 2014 ADRA [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/pomoc-v-cr/pomoc-pri-mimoradnych-udalostech/dobrovolnicka-cinnost-pri-mimoradne-udalosti>
- [36] Pomoc při mimořádných událostech. ADRA Česká republika [online]. Copyright © 2014 ADRA [cit. 22.04.2020]. Dostupné z: <https://www.adra.cz/pomoc-v-cr/pomoc-pri-mimoradnych-udalostech>
- [37] Kde se vzala a k čemu je PEST analýza - BusinessVize.cz. Informace pro vaše podnikání - BusinessVize.cz [online]. Copyright © 2010 [cit. 29.04.2020]. Dostupné z: <http://www.businessvize.cz/planovani/kde-se-vzala-a-k-cemu-je-pest-analyza>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

MU	mimořádná událost
ČCE	Českobratrská církev evangelická
UNHCR	United Nations Refugee Agency
UNICEF	United Nations Children's Fund
WFP	World Food Programme
WHO	World Health Organization

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Maslowova pyramida lidských potřeb.....	13
Obrázek 2 – SWOT graf – Diakonie ČCE.....	55
Obrázek 3 – SWOT graf – ADRA Česká republika	59
Obrázek 4 – Příklad vazby entit.....	66
Obrázek 5 – Konceptuální datové schéma.....	69

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Matice SWOT analýzy.....	48
Tabulka 2 – PEST analýza.....	50
Tabulka 3 – Matice SWOT analýzy – Diakonie ČCE.....	52
Tabulka 4 – Silné stránky – Diakonie ČCE.....	52
Tabulka 5 – Slabé stránky – Diakonie ČCE	53
Tabulka 6 – Příležitosti – Diakonie ČCE	53
Tabulka 7 – Hrozby – Diakonie ČCE	54
Tabulka 8 – Matice SWOT analýzy – ADRA Česká republika	56
Tabulka 9 – Silné stránky – ADRA Česká republika.....	56
Tabulka 10 – Slabé stránky – ADRA Česká republika	57
Tabulka 11 – Příležitosti – ADRA Česká republika	58
Tabulka 12 – Hrozby – ADRA Česká republika	58
Tabulka 13 – Atributy dobrovolníka.....	64
Tabulka 14 – Atributy povodně	64
Tabulka 15 – Atributy školení	65
Tabulka 16 – Přiřazení domén atributům	66
Tabulka 17 – Databázová tabulka	67
Tabulka 18 – Vyplněná databázová tabulka	68
Tabulka 19 – Logický datový model.....	69

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Polostrukturovaný rozhovor Diakonie ČCE

Příloha P II: Polostrukturovaný rozhovor ADRA Česká republika

PŘÍLOHA P I: POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR DIAKONIE ČCE

Existuje nějaká databáze dobrovolníků?

Ano, všichni dobrovolníci jsou průběžně registrováni v naší databázi. Tak máme přehled o množství dobrovolníků, kteří jsou k dispozici.

Jakým způsobem dochází k „mobilizaci“ dobrovolníků?

V momentě, kdy dojde ke vzniku mimořádné události a je potřeba jejich činnost, pošleme jim e-mail a varovnou SMS, že je budeme potřebovat. V této fázi se ptáme dobrovolníků, kdo má čas a kde by mohli působit. Poté jim sdělíme instrukce.

Jakým způsobem probíhá nasazení dobrovolníků?

Dobrovolníci jedou na tzv. humanitární základnu, kde jsou ubytováni, mají zázemí atd. Humanitární základna je vždy co nejbližší zasaženým oblastem, většinou se jedná o nějakou faru, kulturní dům, středisko Diakonie ČCE s ubytovacími kapacitami apod.

Jsou v terénu koordinátoři?

Ano, na každé základně působí tzv. Vedoucí humanitární základny. Tento Vedoucí humanitární základny má na starost koordinaci pomoci, zaškolování dobrovolníků, administrativu a finanční záležitosti.

Kolik těchto vedoucích působí v terénu?

Na každou základnu připadá jeden vedoucí základny, je určen na 1 týden a poté ho střídá někdo další. Například v roce 2013 jsme měli 4 základny a pomoc probíhala 4 týdny. To znamená, že za celou dobu to bylo 12 koordinátorů.

Kdo všechno působí v místě mimořádné události?

V místě mimořádné události máme koordinátory základen. Dále to jsou dobrovolníci manuální pomoci, kteří uklízí přímo v domácnostech. Také potřebujeme dobrovolníky na monitoring, kteří obcházejí domácnosti v zasažených oblastech těsně po povodni, a pak následně zhruba měsíc po povodni, aby zjistili potřebnost pro následnou finanční pomoc.

Jakým způsobem jsou dobrovolníci připravováni?

Máme celkově tři typy školení. Vedoucí základen, což je speciální školení o koordinaci, administrativě, finanční stránce. Jedná se o celodenní školení, které probíhá většinou dvakrát ročně. V ideálním případě se dobrovolníci účastní jedenkrát za rok. Druhým školením je první psychologická pomoc. Toto školení je pro běžné dobrovolníky i vedoucí základen, celodenní interaktivní školení s krizovým intervencem, dvakrát ročně avšak účast dobrovolníka je v případě zájmu maximálně jednou ročně. Třetím a posledním školením je víkendové školení, které probíhá jednou ročně, je zejména pro nové dobrovolníky v databázi, je víkendové, začátek je v pátek večer, konec v neděli odpoledne. Zde jsou připravováni na první zdravotnickou pomoc, první psychologickou pomoc, zaškolení práce s technickými prostředky humanitární pomoci a hygienu při práci v záplavových oblastech

Jsou tato školení nějakým způsobem vyhodnocována?

Ano, po každém proběhlém školení necháváme vyplňovat dotazníky o spokojenosti se školením, ty pak vyhodnocujeme a školení stále vylepšujeme

Vyskytly se v průběhu realizace tohoto projektu nějaké problémy?

Problematické pro nás bylo nové nařízení GDPR, kdy jsme museli kontakty na všechny dobrovolníky revidovat a začít s budováním databáze znovu. Dále je to například příliš vysoké očekávání dobrovolníků.

Co myslíte tím přílišná očekávání?

Měla jsem na mysli očekávání o nasazení, většinou se při mimořádných událostech hlásí velmi mnoho dobrovolníků a očekávají, že budou okamžitě vysláni do terénu. To ale většinou nelze zajistit – nejen kvůli omezeným kapacitám, ale i vzhledem k tomu, že tolik dobrovolníků není v zasažených oblastech potřeba. Proto dochází k velkým úbytkům počtu dobrovolníků hned po mimořádné události.

Jaký je běžný roční přírůstek dobrovolníků?

Většinou se databáze rozroste každoročně o zhruba 50 kontaktů.

PŘÍLOHA P II: POLOSTRUKTUROVANÝ ROZHOVOR ADRA ČESKÁ REPUBLIKA

Kolik dobrovolníků v rámci tohoto projektu působí?

Dobrovolníci se nám hlásí až v průběhu povodní, vedeme si databázi pouze koordinátorů, které taky školíme. Těchto dobrovolníků je zhruba 40.

Dobrovolníci, kteří se přihlásí během povodní, jsou nějakým způsobem školeni?

Tito dobrovolníci jsou školeni přímo během události. Na začátku dostávají brífink, který vychází ze strukturovaného letáku.

Jsou nějakým způsobem tito koordinátoři školeni?

Jsou školeni průběžně, každý rok.

Jaké jsou činnosti koordinátora?

Koordinuje činnosti v jednotlivých obcích. Na každou obec máme jednoho koordinátora. V těchto obcích zavede dobrovolníky do domácností a sdělí jim úkoly. Na konci dne je zde zase vyzvedne, zjistí, co udělali a jestli je další den potřeba v této práci pokračovat. Dále také provádí monitoring zasažených domácností.

Co tento monitoring obnáší?

Nejčastěji se sleduje, v jakém stavu jsou domácnosti, jestli je potřeba zapůjčení vysoušečů případně, jaká práce je v dané domácnosti potřeba.

Jsou v terénu nějaká centra, která poskytují dobrovolníkům zázemí?

Ano, zřizujeme centra, která jsou nejčastěji v kulturních domech, školách, tělocvičnách a podobně.

Dochází k nějakému střídání nebo rotaci dobrovolníků?

Ano, dobrovolníci jsou průměrně tři dny v terénu a pak odjíždí. Jenom koordinátoři jsou v terénu delší dobu, je to proto, že mají dobré znalosti prostředí.

Jakým způsobem jsou dobrovolníci svoláváni?

Dobrovolníky svoláváme telefonicky. Zjišťujeme, jestli mohou zasahovat, jestli se mohou uvolnit ze zaměstnání.

Jsou známy nějaké problémy nebo nedostatky v rámci tohoto projektu?

Největším problémem je asi to že nemáme své vlastní, vychované dobrovolníky. Tím, že dobrovolníky nabíráme až během povodní, nedostává se jim školení na vysoké úrovni.